

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Christophori Longolii Lvcvbrationes

Longolius, Christophorus

Lvgdvni, 1542

Christophori Longolii Epistolarvm Lib. IIII. Christ. Long. Mariano Castellano
S.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69441](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69441)

homine, qui P. Alcyonij in faciēdo Aristotele Latino errata Bononiæ colligeret. Nunc illud adijcio, ea iam edita esse, & huc missa cum hac inscriptione, Errata Petri Alcyonij in interpretatione Aristotelis, à Ioanne Genesio Sepulueda Cordubensi collecta. Hoc, si tibi uidebitur, Alcyonio significabis, aut per alios certe denuntiandum ei curabis. Sed si bene te noui, ipse tu denuntiabis, ut hominis ad tantæ contumeliæ nuntium, uultum uideas: quod unum sane spectaculum tibi magnopere inuideo. Nunquam enim is ex oculis laborabit, qui tum eius frontem spectarit. Hanc epistolam simul atq; legeris, uelim concerpas, aut ita ut ne unquam emanet, comprimas. Vale. Patauij, x. Calend. Apr.

CHRISTOPHORI

LONGOLII EPISTO-

LARVM LIB. IIII.

CHRIST. LONG. MARIANO

CASTELLANO S.

VODETRIGINTA circiter diebus ad superiores tuas literas rescripseram, cum alteras à te accepi: sed eodem penè exemplo datas. Tantum enim in his modo de cessatione mea quereris: de qua me tibi iam satis purgatū arbitror, si quidē proxima mea ad te epistola tibi est reddita. Panegyricos tuos uelim luculētius et accuratius descriptos mihi mittas. Quos enim habeo, ne ipse quidē eos possum legere aut etiā intelligere: adeo sunt mēdosi, et rustica nescio cuius librarij manu

B 2

non

non tam descripti quàm discerpti ac plane corrupti. Nam ut omnium quas ad te & Lælium maximū dedi, literarū exempla mihi curares, tecum sepe egi, nec quicquam adhuc profeci. Quare cum id quoq; diligenter curabis, tum uero Lælium ipsum cohortabere, si quod mittat, non sit aliud, hoc ipsum saltem ut scribat, qui sit hoc tēpore Augusti nostri uultus, quæ oratio: quæ nā istic de Hadriano nostro expectatio, quæ hominū opinio. Hic enim certe nobis de ipso pollicemur omnia, quæ iā multis seculis unum rite atq; ordine, sine ullo omnino uitio Pont. Maximū factum esse omnes prædicāt. In eius Pontificatu omnes à me spongi uolūt: nec equidē habeo nullā, sed nō tantam, quā tam uulgo uideor debere: nō quin apud illū uel cōmune ciuitatū nostrarū uinculū, uel linguæ societate, uel quādā literarū cōiunctionē, uel patris mei memoriā, uel etiā quod ipse apud Philippū Caroli Caesaris patrē puer uixerim, ualiturū putē plurimū: sed quod id haud ita laboro, qui, ut probe nosti, cū incredibili quodā teneat otij & literarū studio, tū etiā si minus natura, iudicio quidē meo, & ratione quadā ab omni regali comitatu abhorream. Sed ueniat in Italiā modo. Tū enim quid nobis capiendū sit cōsiliij, uidebimus, ac tecū etiā deliberabimus. Bēbus noster etiā nunc Venetijs est, nudius deniq; octauus lōga illa et graui quartana liberatus. Simulatq; se ad nos cōtulerit (quod quidē paucis diebus futurum speramus) salutabitur à me tuis uerbis diligēter, quod itē officiū tu in referēda Petro Casarello salute, mihi uelim istic præstes. Quæ apud Insubres agūtur, quæq; sunt acta, multorum ad uos literis & nūtijs perferri nō dubito. Quid autē futurū sit propter incertos bellorū exitus, dictu est difficile: sed tamen res in proximū discrimen uidetur adducta. Nam neq; Mediolani magnos esse

esse commeatus intelligo: neq; eo sunt Galli ingenio, ut asidendo quam pugnando malint uincere. Ita fore suspi-
cor, ut alteri fame coacti, finiendi belli cupiditate alteri, de
summa rei praelio decernere festinent & properent.
Quod si continget, lugebit, mihi crede, uictor, unus au-
tem communis omnium hostis Turca triumphabit. Vale.
Patauij, VIII. Calend. Apr.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

CVM mihi antea minime satisfaciebat Marcilius, quòd
nihil ad literas rescriberet meas, tū uero lecta episto-
la tua, ei grauiter succensui, quòd ipse idem tuarum ad me
literarum cursum tandiu impediuiisset. Quid quæris? dabit
mihi pœnas. Nondum dico quas, aut quādo: sed dabit ta-
men opinione sua & citius & grauiiores. Ipsum nō scribe-
re toties inuitatum? Eundem tibi scribere cupienti esse im-
pedimento? Neutrum impune feret: idq; uelim ei meis uer-
bis denuncies, extra iocum. Tu posthac non quid alij cu-
pian, sed quid ego à te expectet, fac cogites. expecto
autem septimo ad summum quoq; die tuas literas, etiam
ut nihil magnopere sit quod scribas. quanquam hæc eius-
modi sunt tempora, ut epistola argumentū tibi deesse non
possit. Sed de his nimium, & sepe & multa. De rep. Ha-
drianus igitur noster in ultima adhuc est Hispania. Atqui
maturo eius aduentu fore sperabam, ut si minus pax orire-
tur, bellū certe ex Italia depelleretur. Scis enim quantū is
apud Cæsare & gratia ualeat & autoritate, apud Gallos
sanctitatis opinione, & Pontificatus maiestate. Profecto
siquis est qui extorquere arma possit ex manibus iratorū
regū, Hadrianus noster est: qui cū pacis sit cupidissimus,
& uir omni laude ornatus, tū uero ea est & potestate &

B 3

autoritate

autoritate præditus, ut eos ipsius arbitrato arma depositu-
 ros esse non desperē. Sed aduentu eius opus est, & in ipso
 Pontificatus domicilio Romæ commoretur oportet. Vix
 enim credas quantū transalpinae gentes urbis nomini &
 dignitati adhuc tribuant. A principibus istis omnes tene-
 ri, & iā diu tritas esse pecuniæ vias sciebā: tã immanē istic
 existere ambitū plane nesciebā. Sed hoc cōmune est rerū
 omniū publicarū uitium. Instruendæ classis consiliū ualde
 probo: nec quid tamen quadraginta triremes aduersus tre-
 centū profuturae sint, uideo: nō sane magis quàm qui obsi-
 dionis illius futurus sit exitus. quāquam si uera sunt quæ
 scribis, Casariani Gallis neq; opibus neq; copijs cedunt,
 & sunt ipsa populorū beniuolentia munitiores, ac ducū
 suorum prudentia uigilantiq; multo superiores. Gallos
 equitatu & militū genere firmiores esse audio, & ad dimi-
 candum paratissimos: quibus se tamē initia parū prospere
 dederunt, amissis uno ballistæ saxo, duobus simul clarissi-
 mis uiris M. Antonio Colūna, & Camillo Triuultio. Om-
 nino uix tanti Gallis esse debuit Prosperū ipsum capere
 & Mediolanū expugnare, ut illis in tanta taliū uirorum
 penuria, & alienissimo tēpore tã misere spoliarētur. Ego
 quidē ipse Colūnae interitū grauius tuli, quàm eorū quis-
 quā sibi facile persuadeat, qui eū male de me meritum esse
 nō ignorāt. Aduersatus est ille quidē causæ nostræ Romæ,
 sed neq; tã uehemēter quàm potuit: neq; tã ullo maiore co-
 natu, quàm nominis sui autoritate atq; gratia: quā quidem
 apud P. Ro. labefactatū iri putauit, si quod mihi pollicitus
 erat, causæ nostræ patrociniū suscepisset. Itaq; ut tū eius
 ambitioni facile ignoscebā, sic eius nūc et acerbissimū ca-
 sum doleo, et qua una mortuis ratione prodesse possumus,
 manibus bene precor & exopto. Camillū Triuultii Val-
 lentic

lentiæ quondã salutari in hybernis, cū grauis armaturæ equitū alæ præesset, familiaritas mihi cū eo nulla intercessit: sed ea uixit modestiæ, uirtutis, prudentiæ fama, ut ex eius morte magnū ceperim dolorē, & theatrū nostrum in perpetuū claudi optarim. Verū quid agas? non modo libenter & inuitis nobis pugnant, sed nos etiā pugnarū suarū spectatores, nec id sine nostro periculo esse cogūt. De Io. Medice longe alia hic narrantur. Circumsideri hominē arctissime Sōcini: quō etiā Galli finitimos populos spe diripiendi copiosissimi oppidi euocasse dicūtur. certe hic magna de eo sumus expectatione suspensi. Franc. Roboritanus bene in præsens quieti suæ consuluit, quōd cum Pop. Florentino foedus percussisset: sed ut sustinendæ parū grati animi inuidiæ, & erupturo aliquando Gallorū Florentinorūq; odio par sit futurus, etiam atq; etiā uereor. Eadē est Aestensis Alphōsi causa: quē in tāto belli ardore quod præsertim eius potissimū causa sit excitatum, otiosum esse non oportuit. Baleares insulas à Cæsare defecisse, huc nihil allatū fuerat: tantūmodo Cæsare in Hispaniam cogitare audieramus, quē tu Bruxellis, si deo placet, faciundis tū coenis, tum ludis occupatū esse scribis. Omnino nihil à principū nostrorū ingenijs facit alienum, qui imperij sui rationem luxuria, uoluptate, licentia definiunt. Nam Lescutum aiunt in Gallorum castra cum omnibus suis copijs iam peruenisse incolumem, capta in itinere Nouaria, Vigleua, & alijs quibusdam ignobilioribus castellis. Quōd autem is inter scyphos & epulas Apuliæ minatur & Siciliae & Hispaniæ, agnosco Gallicam fortitudinē. Sed hæc tametsi mala sunt nobis, tamen iam tolerabilia longo usu facta. Illud quod de Turcarum regis terra mari que apparatus scribis, plane exhorresco. Nam siue in Italiam,

B

†

siue

siue in Pannoniam is ueniet, hoc est, si uincet (uincet enim mihi crede, modo ueniat) seruiendum nobis erit, & turpissime quidem seruiendum. Verum hoc Deus uiderit, qui quid nobis maxime expediat, unus & uidet & dare potest. Habes quod optasti, ad longissimam bene longam epistolam. Vale. Patauij, III. Cal. April.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

EXpectaui heri die toto auidissime, si quid à te ferretur historia dignum. Eadem in expectatione hodie fui usq; ad horam sextam, quo quidem tempore scis tabularios munere suo iam esse perfunctos. Quare cum tu nihil adhuc eorum quæ istuc: accipe quæ multorum literis & nuntijs confirmata, hic pro certis habentur: atq; illud in primis ipsum, Falsum id esse quod nullo certo autore, sed ex opinione hominum atq; fama de Io. Medice nuper rescripsi. Transijt enim ad Gallos cum equitibus leuis armaturæ trecentis, grauis quinquaginta, militum uero cohortibus quatuor. Causam relinquendæ illi patriæ hanc fuisse aiunt, quòd Vidonem Rangonium à Florentino Pop. sibi in copiarum imperio prælatum ferre non posset. Nā tres illæ, quæ nuper Mediolano ad eosdem Gallos transfugerunt equitum turmæ, eò se extrema stipendij inopia adductos affirmabāt. Nouariā in Gallorum uenisse potestatem, proxime tibi scripsi: sed tum ui captam fuisse nesciebam. direpta est igitur, & cohortes partim Hispanæ, partim Germanæ tres, quæ illic præsidij causa essent, occisione occisæ. Viui in uictoris manus deuenere N. Rusca, & Philippus Torellus, eius ciuitatis lōge principes, ac Cæsarianarum partium studiosissimi. Vigeuum quoq; expugnatum est, sed nondum arx recepta: in cuius oppugnatione tormenti

menti pila grauer iectus Cotinus Martinengus alterum
 oculum amisit, nec an uulneri ferendo par futurus sit etiā
 nunc satis constat. Florentinorū auxilia laborātib; Me
 diolani Cæsarianis, nulla uentura existimātur. Sunt enim
 finitimo bello impediti, ducto in Senensem agrū exercitu,
 ad cōprimēdos Borghesiorū exulum conatus, qui magnis
 Ballionum, & nōnullorū item Vrsinorum principum co
 pijs nixi, reditum sibi in patriam moliantur. Alphonsus
 Aestensis quo Bagnacauallum modo recuperarit, audisse
 te arbitror. Istinc enim id missum est. Mediolanum inter
 & Ticinum quicquid fuit agri consiti, à Gallis uastatum
 est, completæ fossæ, æquata omnia, ita ut ab utroq; oppido
 alterius portam conspici posse affirmant. Id eo à Gallis
 cōsilio factum arbitror, cum ut si in aciem descendendum
 sit, æquitatu, quo maxime ualent, cōmodius utantur: tum
 uerò ne subitis eruptionibus opprimi possint. Non enim
 ignoras quā iniquo castra fecerint loco: Inter duo ma
 xime oppida, eaq; hostium copijs refertissima atq; muni
 tissima cōsederunt. Mediolanū fame urgeri uerisimile est
 in tanta oppidanorū multitudine, tamq; arcte iandiu ob
 sesso oppido, ut nihil nisi furtim importetur. Cōsilia Pro
 spera quæ iam sint, exputare non queo, præsertim cum &
 Heluetij ex animo res Gallorū iuuare uideantur, nec sub
 sidij spes ulla circumsesso ex Germania ostendatur, nec re
 frumētaria Galli tam anguste quā initio nunciatum est,
 utantur. Huc accedit quod pacificator Britannus à Gallo
 paucorū mēsiū inducias iam postulat, quo cōmodius de
 cōpositione agatur. Id ego sic interpretor: Summis diffi
 cultatibus, atq; rerū Italicarū desperatione adductū Cæ
 sarē nostrū, inducias per Britannū tentare. Sed nihil, scio,
 impetrabimus. Nec enim tā stulti sunt Galli, tametsi stulti,

quin quò ista spectent, aperte intelligant. Vereor etiam
 ne nos irrideant, qui nos huiusmodi nugis aliquid profe-
 cturos speremus. Omnino aut nouis auxilijs opus est, ijsq;
 præsentibus, aut præclara aliqua simul quàm Ticino, quàm
 Mediolano eruptione. Tertium nihil uideo, nisi foedam,
 omni consumpto cõmeatu, deditioem, aut certe fugam,
 qua iam sibi nudiusquartus aliquot Prosperi turmas ægre
 consuluisse audio. Nam Rheti & Vindelici, quos secum
 Barrianus adduxerat, sensim dilabi dicuntur, & in Ger-
 maniam reuerti. Barrianus quidẽ ipse quasi spe & animo
 fractus, se iam Placentiã recepit, inde Mätuanam cum eius
 ciuitatis principe petiturus. Quæ si uera sunt, non modo
 meliore loco res Francorũ sunt, sed nostræ etiã plane de-
 ploratæ ac perditæ. Hadrianus noster cũ priuatas ad mul-
 tos, tum ad amplissimum collegium literas publicè misit,
 quibus uerecunde dubitanterq; scriptis, ad extremũ tamẽ
 significet, susceptam esse à se Romani sacerdotij procura-
 tionem, neq; sibi quicquã fore antiquius, quàm ut primo
 quoq; tẽpore ad gerendũ Pontificatũ in Italiã Romanq;
 ueniat. oneraria Venetorũ trireni usurus putatur, quã ad
 Cantabriæ littus nescio quomodo appulsam, præsidio suo
 instruxerit, & ut circũacta Hispania sibi Barcinone præ-
 sto esset imperarit. E quidẽ pro mea in eum beneuolentia
 mallem pedibus ueniret, q̃ se maritimis periculis & iacta-
 tionibus id ætatis homo obijceret. Per Narbonẽsem pro-
 uinciã et tutius et honestius iter facturus mihi uideretur,
 nec ullam ab alienati Francisco animi suspitionẽ daturus.
 Mare quàm à prædonibus Gallis sit infestũ, cum aliæ ab
 eis interceptæ naues plurimæ declarãt, tum uerò duæ illæ
 maximæ, quarũ altera superiore autumno cum omnibus
 Valentinæ nobilitatis reliquijs opibusq; capta est: altera
 nuper

nuper, cum principibus Hispanis uiris duodecim, qui ad gratulandum Hadriano nostro in Hispaniam proficiscerentur, qua etiam uehebatur felix ille Iulij Medicis arcanorum consiliorum omnium scriptor, de quo tu quoque ad me proxime. De Marcilio. Incidi nuper in epistolam quandam Egnatij nostri, qua illum raræ probitatis uirum appellat. ego uerò raræ etiam humanitatis: & si tacere pergat, nullius officij hominem ipsum esse iudicabo. De elephanti barritu aliquid à te expecto. Vale. Patuij, VII. Id. April.

CHRIST. LONG. LEONARDO
POMARO S.

Officium meum, quo in te filioque tuo commendando sum usus, cum tibi gratum fuisse gaudeo, tum etiam alicuius apud Rogerium Barman ponderis futurum non despero: de quo ipse si quid acceperis, uelim me statim facias certiozem. Renouabitur enim, siquid opus erit, commendatio. Quòd petis ut in eandem rationem ad Franciscum Deloinum scribam, literas confeci, eas que cum his ad te mittam. Aliter autem cum eo atque cum Barma egi: uel quia aliud est ad ipsum quæstionis iudicem, aliud ad eum qui in consilio sit, scribere: uel quia me apud hunc amore tantum & gratia ualere existimem, ut longa illa causæ explicatione nihil necesse sit, præsertim cum à procuratoribus uestris de re tota certior factus sit, atque diligenter eruditus. De reliquo sic tibi persuadeas uelim, nihil esse quod ab industria, studio, officio, re denique nostra proficisci possit, quod non libenter ad tuendam dignitatem tuam sim collaturus. Vale, ac animo forti magnoque fac ut sis. Patuij, V. Id. April.

Christ

CHRIST. LONG. FRANCISCO
DE LOINO S.

Nescio quàm tu pro nostra necessitudine, literarum
mearũ officium desideres: mihi quidẽ nõ modo certa
res nulla, sed ne genus omnino epistolarũ aliquod in mētẽ
adhuc uenit, quo quidem tecum cõmode agere potuerim.
Scis enim cũ quæ tempora profectiõnẽ meã haud ita lon-
go interuallo sint cõsecuta: tum uerò quòd meum nõ sit,
inanibus literis amicos colere: eos præsertim quibus à rep.
nõ satis esse otij exploratũ habeam: quo quidẽ in numero
cũ te unum ex hominibus esse distentißimum certo scirẽ,
non obliuione tui, neq; negligentia mea nullas tibi adhuc
misi literas: sed quia nihil plane haberem, de quò ad te ho-
minem occupatißimũ, tam longe gentium scribẽ dum exi-
stimarẽ. Verũ de mea erga te obseruãtia dabuntur, spero,
ea aliquando à me signa, quibus facile iudicaturus sis, tam
hic à me tui memoriã summa cũ beneuolentia cultam esse,
quàm & summa tua dignitas, & singularis tuus erga me
amor postulare uideãtur. Interim de eo tecũ agam, quod
me nunc ad has tibi scribendum literas potißimum addu-
xit. Leonardo Pomaro Medico & Lugduni sum usus
familiarissime: & Venetijs quotiescunque eò me animi
causa confero, utor adhuc non minus familiariter. Is in
suspitionem impietatis istic nescio quomodo uenit: puto
quòd & homo Hispanus sit, & Lugduno antè aliquan-
to profectus, quàm in id hominum genus, quos Maran-
nos appellant, inquiri cõceptum esset. Sed hoc, ut in rebus
aduersis, si non æquo, forti certe animo tulisset. Illud au-
tem non grauißime ferre non potest, quòd præter dãnatae
sectæ ignominiam, & in absentis etiam fortunas quadru-
platores iam inuaserint, & in suum caput de filio suo
acerbiß

acerbissime istuc queratur. Ac filium quidem, qui in Gallia sit natus, atque Lugduni sancte institutus, tum ipsius probitas atque innocētia, tum uerò illa quæ in eius ore elucet Gallicæ liberalitatis simplicitas atque facilitas, facile ab isto crimine uindicabit. De patre uerò, quem tibi minime cognitū esse reor, sic tibi uelim me autore persuadeas, uirum esse plane bonū illum & doctum, et ab illa cuius nūc insimuletur, superstitione longe alienissimū. Scio equidē nō esse prudentis affirmare de uoluntate alterius: sed si tamen ex uultu, ex oculis, ex sermone, breuiter si ex longo usu & consuetudine penē quotidiana cuiusquā sensus & mens perspicui potest, ausim tibi recipere nihil minus in Pomarum cadere, quā uanā istam, propter quā nunc in periculum uocatur, superstitionē. Quanquam nisi me fallit opinio, nō tam ulla læsæ religiōis suspitione periclitatur, quā quod magnā pecuniam Lugduni habere existimatur. Nosti etiam tu, quæ sit & horū temporum ratio, & quā impiū hodie istuc & graue crimē, Hispanū esse atque locupletem. Sed nō faciam, ut te aut istorum improbitatis accuratius admoneam, qui religionis nomine ad quæstum suum sceleratissime abutūtur: aut quā ab hominis Christiani officio sit alienū, doceam, eos impietatis, nō dico damnare, sed omnino insimulare, qui se Christianos esse homines aperte profiteantur. Tantū à te peto, ut si ullam in me fidem esse putas, tantum huic meo testimonio tribuas, quantū de his alicui, qui in Pomari perniciem uel stultitia uel cupiditate aliqua occæcatus incūbat. Sic enim certe de ipso existimo, ut de uiro optimo, atque religionis nostræ studiosissimo. Tum uerò illud postulo, ut salua existimatione atque religione tua, quibuscūque rebus poteris præsentem filiū & absentē patrem iuuare, ijs omnibus eos mea
causa

causa diligēter complectare atq; tueare. Nec enim dubito quin uel tu isti quæstioni ipsi intersis, uel multos corū ex quibus cōsiliū istud cogitur, familiaritate atq; amicitia coniunctos habeas. Caput cōmendationis meæ hoc est, ut uel iudicio & beneficio tuo, uel etiā gratia & autoritate tua, qua te in isto ordine ualere plurimū scio, enitare, contendas ut Pomari nobis salui atq; incolumes præstentur. Quod si feceris, cū eos uiros optimos atq; gratissimos cognosces, tū uerò meipsum singulari beneficio afficies, qui hac de re tam laboro, q̄ qui uehementissime. Hoc ut uelis, te uehementer etiā atq; etiā rogo. De me autē: ualeo dei benignitate, ut cū maxime. Versor autē summa cū uoluptate in ijs studijs, quibus ego nec suauius quicquā, nec honestius unquam esse duxi. Vale. Patauij, x. Id. Apr.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

ERgo non fugam Barrianus meditabatur, sed stratagemā illud fuit, quo deceptis noctu hostibus se cum Prospero cōmodius coniungeret. ego uerò quid ea cōiunctio illis profutura sit, non dispicio. Nam si dimicandum est, Gallos à tergo & à fronte ancipiti prælio distineri fuit satius: Sin bellum ducendum, Ticino cis omnia infestiora reddi potuerunt. Sane ne illud quidē mihi probatur, quòd ipse, cuius maxime peteretur caput, rebus adhuc dubijs uel aduersis potius, tanto periculo se in tātum periculū coniecerit. Aut Gallos plane cæcos esse fateamur necesse est, aut omnem eos duros operam, ut ne is è manibus elaboratur, quo aut in potestatem redacto, aut cæso, belli finē sibi statim fore non dubitant. Quare non modo omnes præsidiorum suorum exitus posthac diligentius custodient, sed maioribus etiam, si res coget, animis depugnabunt. Neq;
tamen

tamen, si sapient, in aciem descenderint, non quia Mars sit communis, sed quòd asidendo incruentam uictoriam consequi possunt: nisi fortasse eorum castra ad extremum oppugnaturi sumus: quod ipsum à Prospero minime commissum iri certo scio. Sed Galli eo quo dixi còsilio pugna detrectabunt, qui omni cum copiarum, tum opum genere hostibus longe præstant: quid imperatoris nostri prudentie relinquetur loci? Nam tantum, inquires, in Gallos homines cadit uel còsiliij, uel còstantiæ. Si ita est, summis utrinque pugnabitur odijs, idq; inter Heluetios & Germanos, qui de uirtute sua hoc prælio decretum iri arbitratur. Què porro sit acies habitura exitum, dici non potest: sed tamen, nisi quis Panicus existat casus, magno uictoribus stabit uictoria: Nam Hetrusci belli rationem ab eius, quæ hic instat, pugnae euentu totam pendere uideo. Ego certe animi uehementer pendeo, nec quid ad te scribam magnopere iam reperio, nisi hic uituperari Hispanos in Vigeanæ arcis deditio, quòd cum Italis commilitonibus suis non minus ac sibi còsulere potuissent, irati hostis arbitrio eos reliquerint. Nam Alexandria à Gallis recepta hic iam pridem audieramus. Vale.

CHRI. LONG. STEP. SAULIO S.

FRanciscum Deuarium Corcyresem, cuius ministerio in rebus domesticis biennium fere sum usus, tibi unice còmendo. Dimisi autem illum à me, non quo mihi non satisfaceret operis suis (satisfecit enim cumulate & fide, & beneuolentia, & modestia, & probitate) sed quòd in animo sibi esse diceret, Romam hoc tempore uisere, & dum per ætatem liceret, multorum hominum mores nosse, & urbes, quam quidem in opinionem quocunque ille modo nunc uenerit, est tamen à nobis in hoc conatu adiuuandus.

Quare

Quare per mihi gratum erit, si curaris, ut apud uirum aliquem grauem & honestum istic ei esse liceat. Quod ut uelis, te etiam atq; etiã rogo. Nunc uenio ad tuas literas, quas hic duabus deinceps epistolis accepi. In earum prio-
 re paululũ me recreasti, qui spem redditus tui nobis aliquã attuleris, obscure tu quidem illud, sed (ut opinor) nõ temere. Itaq; quòd me isto uocas, idq; mihi das cõsiliij quod rationibus nostris sit omnino accomodatius quàm tuis, agnosco tuum in me amorem: sed nihil mihi scito usu atq; consuetudine tua esse iucũdus, ut ne si istic quidem Pontifex sit Maximus, apud eum malim uiuere, quàm hic prudentia & suauitate tua aliquando perfrui. Quare si tu Pataviũ uenturus es, nulla me hinc profecto ratio abduxerit. Sin minus, cum Hadrianus noster in Italiam aduentarit, tum aut tecum de eo quod scribis, per literas deliberabimus, aut consilium tibi nostrum statim expediemus. Inter ea quòd prouidendũ mihi censes, ne nimium operæ in re minime necessariam cõferam, atq; doctrinæ studio abstrahar à rebus agendis: Ego uerò neq; ingenuarum artium tam sum studiosus, ut eo quidem nomine adhuc uituperari à quoquam recte possim: neq; ullam sane hodie magnopere uideo actionem, quæ literarum nostrarum usui, delectationi, honestati sit anteponenda: nisi tu fortasse in ea essentia, ut principibus istis seruire, sit hodie rempublicam gerere, atque administrare. Sed hoc quoque ipsum aliàs. Literas, quas Genua proficiscēs mihi abs te scriptas ais, nihildum accepi. Brisso mecum erat cum superiores tuæ mihi sunt Pataviij redditæ. Is cum mihi de te alia multa, tum illud etiam, ut domum tuam & rem familiarem sibi patere uoluisses: quod ipsum, etsi ab ista singulari tua liberalitate non erat alienum, fuit mihi tamen auditu iucundiss

cundiss

eundissimū. Scripturū eum ex Mutinensi, quemadmodum tibi pollicitus est, confido. Nā mihi quoq; ex literis tuis à me appellatus, id se facturū recepit. De Hadriani ad collegium amplissimum, & S. P. Q. R. literarum exemplis ualde te amamus. Respondi priori. uenio ad alterā in qua illud etiam mihi fuit gratissimum, quòd ex cōsilio nostro omnia prius à te acta essent quàm literæ meæ tibi uenirēt. Ex eo enim iudicaui quàm consentientibus essemus inter nos sensibus, qui quod ipse cogitarē, tu tam longe à nobis gentium eodem tempore faceres. Nam quòd Bendinelli fratris tui iniuriam legibus & iudicio persequi statuisti, laudo equidem pietatem tuam: sed temporis in eo opportunitatem uehementer desidero: uereor enim mi Stephane charissime ne cum in summa inimicorum tuorum potētia, tum in ista gladiatorum licentia tibi non satis tutum sit incernem contra armatos contendere. Memento te esse Romæ, & quod me maxime commouet, in urbe, quæ non solum sine imperio ipsa hodie sit, sed magnis aduersariorū tuorū opibus etiam nunc teneatur. Sed quoniam eò res iā à te deducta est, ut honeste pedem referre non queas, etiam atq; etiā diligenter uideto quantum unicuiq; uel tuorum committendum sit. Quin aduentu Pont. Max. omnia istic tutiora sint futura, & tibi etiā æquiora, non equidem dubito: sed ut eò usq; saluum te & incolumem nobis conserues, cum tuæ cautionis est & prudentiæ, tū uero diuinæ, opinor, cuiusdam prouidentiæ. Proinde quanti nos facis, uel te à nobis fieri non ignoras, tantum (quæso) fac in te custodiendo consilij & diligentiae adhibeas. Satis maturū & uberē pietatis tuæ fructū tuleris, si saluti tuæ his temporibus consulueris. Hector noster mādāta ad me tua nulla adhuc pertulit, literas tantum Venetijs reddidit. Ex eius

C

sermone

sermone scribam ad te accuratius, siquid modo erit huiusmodi, quod literis recte committi possit. Vale. Patavij, III. Id. Mai.

CHRIST. LONGOL. ANTON.

FLAMINIO S.

HEctorē nostrū, qui mihi literas tuas attulit, per otium nondū conueni: eo conuento alteras ad te dabo. Interim ain' tu periculū esse, ne Lælio nostro non modo equester census, sed etiam equus adimatur? Atqui censu in eum ordinem à Leone nostro lectus est, & statim ab eius morte, turmæ, ut audio, præfectus. Sane nudiusdecimus ab eo mihi sunt redditæ literæ, quibus non modo tale quiddam mihi uisus est nihil metuere, sed altos etiam illos decurionis spiritus gerere. Sic enim cessationem suam mihi excusat, ut me, quòd de ea apud Marianum Castellanum per literas queri leuiter sum ausus, etiam acerbissime accuset. Sed hoc nobis humaniter ferendū est. illud autē quod de Alexandrino ascripsisti equite, minime dissimulandū. Hominem nobis tam amicum, tam probū, tam doctum, spirantem adhuc & uiuum à scelerato isto Chiromate domi suæ defossū esse? Hoc Lælius uidet, nec cū uniuerso equitatu subuenit equiti præsertim Romano? Nam de agresti illa, in quā sese abstrusurū esse Furnius Molsa affirmaret, spelunca, factus sum à Brissone nostro certior. Ac de Furnio quidē nō ualde sum miratus. Vult enim Furniā suā imitari, quā sese in recētē istum luparum furnū iā abdidisse intelligo. Brissonem ipsum sum miratus eò insanie perducipotuisse, ut ab ista hominum luce in solitudinem & tenebras confugeret. Equidem uereor ne tu quoq; quasi fatali quodam malo eòdem prolabare, qui à grammatistis istis tam contumeliose sis acceptus, ut ne inter poëtas quidem tibi

tibi iam quicquam relictum sit loci, qui etiam in disertorū fueras numero, & utriusq; generis hominum existimator habebare acerrimus. Sed isthuc tua culpa est, qui Academicorum tuorum institutum oblitus, ausus sis aliquid de me certius affirmare, non modo quàm res ipsa, sed istorū etiā aures paterentur. An nescis ab Erasmo nostro laudatos esse Scarabæos & Crabrones? eosdem à nobis perpetua oratione uituperatos? Quid igitur tibi uenit in mentem, ut me illi non modo & comparares & æquares, sed etiam asseuerāter anteponeres? Ergo aut tibi solum uertendum est, ne apud istos indoctus habere, qui cum ignorantiae professoribus iam dudū uerseris: aut ex Academia ipsius disciplina commutes orationem, ostendasq; me Erasmo non modo non anteferendum, sed ne conferendū omnino. Quod si feceris, cum tu uoluntates eorum facile recuperaris, tum uero me magna inuidia etiam liberaris. Sed hæc hæctenus iocati. Franciscum Deuarium Corcyrensem, qui has tibi reddidit, uelim à me etiam atq; etiam commendatum habeas. Nam cum mihi ministerio suo cumulate satisfecit: tum ea est probitate, & fide, & pudore, ut tamen ipsum studijs meis minime accommodum esse intelligam, tamen inuitus eum à me dimittam. Caput commendationis meæ hoc est, ut tantisper eum suscipiatis & tueamini, dum aliquid in quo spes sit, istic nanciscamini: quod ipsum nec longum, nec difficile fore spero. Hoc te tam rogo quàm quod uehementissime. Vix enim credas quantopere laborem, ut mea commendatione, tuo studio, Saulij nostri uel officio uel beneficio rebus suis non male consultum probus adolescens intelligat. Fuisset ad literas nostras uel ætate uel natura aptior, profecto non tam facile à nobis discessisset. Reliqua enim indoles eius ita

C 2 mihi

mibi probatur, ut nihil supra. Vale & communes amicos à me saluere iube. Patavij, III. Id. Mai. His scriptis, necdum datis, accepi à Mariano literas, ex quibus cognoui quid Molsæ nostro istic accidisset. O casum acerbum. Ait ille quidem à medicis hominē nondū esse deploratum: quanquam ad septum transversum uulnus pertineat. Verum me sollicitum habet continens ista febris, quæ nisi cito dissoluitur. Sed non queo plura præ dolore scribere. Tantum à te peto, ut quicumq; erit exitus, de eo me quamprimum facias certiore.

CHRIST. LONGOL. LAELIO
MAXIMO S.

NAe tu homo mirus es, qui cum in epistolæ tuæ initio aperte posueris, nulla dicendi uī taciturnitatem posse purgari tuam, idem tamē statim te mihi de ea sic excusare concre, ut me etiam perpetua oratione grauissimè accuses, quòd literas à me tuas desiderari Mariano significassem. Quid quæris? minime miratus sum me tam longo temporum locorumq; interuallo, ex animo effluxisse tuo, qui ne in breui quidem scripto tuo memoria satis ualere uiderere. At qui hoc ipsum est, inquires, quare te inhumanitatis & temeritatis accussem, qui mecum sic agas. At quid potius agam, si nunquam, si nisi lacebitus scribis, & eo modo scribis, ut causam tecum expostulandi mihi semper afferas? Vide igitur utrū fateri malis, *μνημοσύνης ἀμαρτημα*, an militaris insolentiæ ferociam, omnino enim plaga tibi accipienda est. Sed illa leuior ignauis, inquires: nam hæc honestior *ἀνδρῶν δυνάμει κοσμήσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀπειθῶτας*. Vtrum uoles: modo culpam agnoscas, & posthac uerba mea simplicius interpretere. Extra iocum mi Leli charissime: nunquam te mei oblitum existimaui, non sane
magis

magis quàm, ut scribis, tui. Scio enim quanti me facias, quãq; sis in tuendis amicitijs & firmus & constans. Neque uero ego, cum ad Marianum scripsi, uerendum mihi esse, ne tibi plane excidissem, qui ipso anno nihil scripsisses, aliud uolui atq; te leuiter pungere, ut literas quoquo modo elicerem tuas. In quibus etsi me asperrime obiurgatũ esse te uoluisti: fuit ea tamen mihi obiurgatio cessatione tua non solum tolerabilior, uerum etiam plane grata atq; iucundissima: præsertim cum & abundantiam quandam tui erga me amoris ostenderet, nec te istic tam equo meruisse, quàm optimis atq; elegantissimis scriptoribus operam dedisse significaret. Caue enim putes quicquã adhuc nitidius à te profectum, aut mihi certe missum esse ornatius. Quare cum excusationem tuam accipio, tum uero etiam tibi gratulor, qui tantum in studijs nostris nauaris operatũ à te peto, ut ad nos homines amãtissimos tui interdum scribas: sed illud quãprimũ, qui sit hoc tempore urbis status, qui P. Ro. sensus, quæ de Hadriano nostro expectatio. Quòd si nihil de rep. illud quidẽ certe fac sciam, qui sit Augusti nostri uultus, unde noua isthæc in Alexandrinum equitem incesserit religio, quid sodali tuo acciderit Molsæ, ut uoluntarium sibi conciscat exiliũ. Sed plura impero quàm ab homine occupato præstari possint. quare si non ad omnia, ad eorũ aliqua saltem rescribe: & Vale. Patauij, III. Id. Mai. Scripta, ut uides, perquàm hilare epistola: ecce de grauißimo, nec opinato Molsæ nostri casu fulmen. Omnino uerba mihi desunt, quibus dolorem meũ tibi significem: qui fortasse cohibendus est. Scio enim tantum te ex eo traxisse doloris, quãtum uix ulla dies exhaurire poterit. Non igitur committam ut ad infinitum tuum mœrorem, luctum ipsum meum adiungam. Rogabo

modo te, ut quod tua sponte diligentissime facis in isto curando uulnere, si quidem remedijs locus ullus relictus est, studium tuum omne & industriam adhibeas. Ego enim si quid piæ preces, & absentis uota ualent, salutem ei optare non desino: neq; profecto modum faciam, dum tu me de exitu rei certiores feceris. Vale.

CHRIST LONG. CAMILLO

THEOLO S.

Maxima sum ex tuis literis affectus uoluptate, nõ eo solum, quòd suauissime atq; perhonorifice scriptæ, magnam tuam erga me obseruantiam significationem haberent: quãquam id ipsum mihi pro eo sane ac debuit, fuit gratissimũ: sed quòd ea etiam uerborũ puritate atq; elegãtia essent bellissime contextæ, ut illam, quam de studiorum tuorum cursu præceptam animo habebam opinionem plane cõfirmarent, atq; haud scio an etiã uincerent. Omnino mihi non solum æqualibus tuis, quos quidem norim, præstare iam uideris omnibus, sed eò quoq; singulari quadam naturæ indulgentia peruenisse, quò haud ita multos adolentes pari studio, atq; diligentia aspirasse exploratum habeo. Quare cum tibi de ista tui in percipiendis literis ingenij facilitate atq; processu gratulor: tum uero te hortor, ut quibus artibus operam tuam omnem adhuc dedisti, in ijs ipsis tibi tam diu elaborandum putes, quoad tam uberes atq; maturos studiorum tuorũ nobis edas fructus, quàm pulchros atq; suaueis literatæ istius tuæ pueritiæ flores iam protulisti. Quod si feceris, cum rationibus tuis optime consulueris, tũ uero & ex industria tua magnam aliquando uoluptatem ceperis, & nomen tuum immortalitati commendatum consecraris. Quòd autem me ad reditum amantissimis uerbis inuitas, facis ut in acerba grauiissima

uissimæ iniuriæ recordatione, summa tamen delecter orationis tuæ dulcedine. Ne uiuam, si quid adhuc hoc in genere scriptum legi humanius, uel etiam accuratius. Verum ea est, ne forte nescias, mea causa, ut tâta de re nihil dum à me constitui possit. Si quorum tamen uoluntatibus aut precibus unquam in eo cessurus sum, faciam ut intelligas, magnum ad id ipsum literas tuas pondus attulisse. De quo sic tibi uelim persuadeas, nullum esse neq; officij neq; studij genus, quod quidem à me proficisci possit, quo non ego ad te ornandum, extollendum sim libētissime usurus. Tu modo fac ut in me amando perseueres, & literis tuis nos interdum appelles. Hoc mihi, hoc tempore, facere nihil potes gratius. Saluta meis uerbis fratres tuos, pueros optimos atq; humanissimos. Vale. Patauij, Id. Mai

CHRIST. LONGOL. STEPH.
THEOLOGO S.

LEgi Camilli tui pueri humanissimi atque optimi, ad me epistolam. Vix dici potest quantum ex eo perceperim uoluptatis. Equidem ea lecta facere non potui, quin & puero ipsi statim rescriberem, & tibi, quo potissimum autore in recta studia incumberet, etiam gratularer. Scito enim neque suauius neq; aptius quicquam, non modo ab ista ætate, sed nec à multo quoq; adultiore postulandum fuisse ijs literis, quas ille ad me nuper dedit. Ne me hoc putes auribus tuis dare. Non uulgare quidem fuit, quod de ingenio eius & industria expectaui: sed uicit tamen opinionem meam, atque ita sane uicit, ut istas paucorum annorum accessiones non excurrentis alicuius naturæ incrementa, sed euolantis præclaræ cuiusdā indolis processus esse iudicem. Tu (quæso) fac, ut in quam

C ✦

ingressus

ingressus est discendi uiam, ab ea ne transuersum quidem
 unguem. Habeat Ciceronem semper in manibus, hunc le-
 gat ex omnibus unum, hunc amet, hunc admiretur, ab eo-
 dem ipso si quid scribendum erit aut dicendum, non dubi-
 tantly sumat, mutuetur. Sors enim, ut ille ait, fit ex usura.
 Reliquos, cum erit otium, & iudicium ipse facere poterit,
 tum attinget. Interim hunc nunquam de manibus depo-
 nat: ex eo quasi ex purissimo quodam atq; uberrimo La-
 tini sermonis fonte, omnem emendate loquendi copiosq;
 dicendi rationem hauriat. Afferrem hanc in rationem uul-
 go non satis probatam plura, nisi tecum agerem, qui scias
 & uideas quàm inquinata sit & absurda eorū hodie ora-
 tio, qui alio atq; Cicerone ipso dicendi scribēdi ue magi-
 stro sunt usi. Illuc igitur redeo. Sic mihi placuerūt Camilli
 tui literæ, ut gaudium meum ad te continuo per epistolam
 deferendum esse duxerim: idq; cum pro mea in nomen Ro-
 manum beneuolentia feci, qui ingenijs uestris supra om-
 nem fidem faueam, tum uero ut eius quam tibi debeo
 memoriæ uoluntatisq; significationem nonnullam darem,
 qui me uobis, ut nunc quidem est, ratione alia memorem
 & gratum ostendere possum nulla. Nam Camillum
 ipsum, siquid de istiusmodi ætate certi pronuntiarī po-
 test, in eorum certe quàm paucorum refero numerum,
 quos parentibus lætitiā, sibi opes & gratiam, posteris
 etiam suis gloriam aliquando allaturos esse sperem. Quæ
 res quoniam ad te uel maxime pertinet, qui eum talem
 tum procrearis, tum liberali tua institutione finxeris: ui-
 de ne quid uel de ista tua diligentia, uel de studiorum eius
 ratione in hoc ætatis fluxu remittatur. Vale. & uxori
 tuæ Ludouicæ foeminæ primariæ meis uerbis gratulare.
 Patuij, Id. Mai.

CHRIST. LONG. IACOBO
SADOLETO S.

BInas ad te iam dedi literas: alteras per paucis ante Leo-
nis nostri obitum diebus, alteras statim ab eiusdem
interitu. Eas ut acceperis, sane uereor. Nihil enim tu ad-
huc rescripsisti, homo cū cæteris in rebus diligentissimus,
tum uerò in scribendo impiger & officiosissimus. Sin au-
tem respondiisti, uide cui dederis. Ego enim his quinque
mensibus nihil neque à te, neque de te. Itaque faciundum
putaui, ut eodem exemplo tecum agerem, & hic te, ne me
literarum tuarum desiderio diutius torqueres, rogarem.
Nihilo enim meliore etiam nunc loco res nostræ sunt,
quàm tum erant, cum superiores tibi mitterem. Spes tan-
tummodo quædam ex Hadriani Pontificatu, mihi iniecta
est. Omnino ualiturum apud eum uel commune ciuita-
tum nostrarum uinculum, uel quòd ipse cum Philippo
Caroli Cæsaris patre in Hispania uixerim, non despero.
sed ut usquedum ille aduentarit, & nobis ad eum ipsum
aditus patefactus sit, otium nostrum honeste tueri possi-
mus (quoquo enim adhuc modo possumus) tui est mi Sa-
dolete tum consilij, tum etiam auxiliij. Verum hoc ex re
& commodo tuo. Nam illud à te etiam atque etiam uehe-
mèter peto, ut si, quod futurum certo scio, singulari istius
tuæ uirtutis doctrinæq; laude Pont. Maximo commen-
datus, in familiaritatē eius aut amicitiam ueneris, idem me
tibi quadam studiorum societate uel opinione potius con-
iunctum atque necessarium esse intelligat. Hoc si feceris,
& me uel iudicij, uel beneuolentiæ tuæ testimonio apud
eum ornaris: faciam ut eius te officij ne unquā pœniteat:
memorem quidem me semper, & gratum certe experie-
re. Vale. Patauij, xvi. Calend. Iun.

C S

Christ

CHRIST. LONG. MARIANO
CASTELLANO S.

Quod tibi Lælius Maximus de scribendo receperat, in eo fidem suam liberauit. Dedit enim ad me literas, uberrimas quidem illas, & elegantissime perscriptas, sed in quibus me grauiſſime accuſet, quòd de ceſſatione ſua apud te familiarius queri ſim auſus. Hoc eò pertinet, ut tibi poſthac literas meas uni miſſas exiſtumes, præſertim ſiquid ijs huiuſmodi conſignaro, quod homines nobis parum amici, in aliam atq; uelimus partem accipere poſſint. Nam ſi iocationibus ad te noſtris, quaſi grauioribus quibuſdam aculeis Lælij animus ita offenſus eſt, ut ſtomachioſioribus literis ea de re mecũ expoſtulandũ putarit: quòd cæteros cenſes, quos nec ulla erga me beneuolentia, nec politior ulla humanitas mihi coniunxit? Sed de his nimis multa, præſertim ad te, qui ſemel tamen à me admonendus fuiſti, ne dum alios ex tuo in me amore metiris, nouas nobis iſtic turbas incautus excites. De Flaminio quòd benigne polliceris, reſpondeſ illi omnino, quam de prolixa iſta tua atque benefica in ſtudioſos omnes natura ſemper habui, opinioni: ſed nihil eo quod oſtendis etiam nunc eſt opus. Inita eſt enim à nobis ratio, quemadmodum hic a doleſcentem tueamur. In ueſiario tantum laboramus: in quo ſi adiutus à te fuerit, otium eius liberalitate tua conſtitutũ eſſe iudicabo. De Panegyricis, res tota tui eſt conſilij. Mea quidem non magnopere intereſt, niſi quòd iſtos emēdatiores eſſe ſcio ijs quos deſcribendos curares. Noui librariorum ueſtrorũ ſomnolentiã & imperitiã. Sed hoc, ut dixi, ipſe tu ſtatues, cuius potiſſimũ res agitur. P. Bēbo mandata tua expoſui: eram enim apud eũ cum literæ tuæ mihi ſunt redditæ, narrabat iſ illo ipſo tēpore, quæ tu in
extremis

extremis tuis literis de acerbissimo Molsæ nostri casu descripseras. O' male factum. Verū ita se habēt res humanæ, ut hæc nobis neq; inusitata, neq; intolerabilia uideri debeant. Ad hos enim fortunæ casus nascimur. Quid etiam? Accepi à Camillo Theolo literas, quas is te autore mihi miserit. Visa est mihi elucere in ijs supra pueri ætatem, quædam ingenij eruditionisq; forma: qua quidem de re & cum ipso, & cum patre eius eo statim egi consilio, ut alter à me laudatus magis excitaretur ad laudem, alter omnem in excolendo filij ingenio adhiberet diligentiam. Vale. Patauij, xvi. Calend. Iun.

CHRI. LONG. OCT. GRIMOAL. S.

Vereris, opinor, nequid mihi literis tuis molestiæ afferas: quā enim ego aliū cessationis tuæ causam esse suspicer? Atqui ego nihil tale ueritus scribendū ad te putauī, & eū qui has tibi reddidisset, etiam diligenter cōmendandū. Peto igitur abs te, ut ipsum tantisper apud te esse uelis, dum nauē & tēpestatē sit nactus idoneā. Dimittēdi à me hominis causa nulla plane est alia, nisi quod & ipse Urbē uisere cupiat hoc tēpore, nec ego eū studijs meis satis accommodatū intelligā: præterea enim sic fideliter beneuolēq; operā suā mihi nauauit, ut tametsi otij nostri rationibus sit minime omnium aptus, tamen nō me libente discedat: neque id uerò ipsum mea causa, cui ministri deesse nō possunt: sed quod uerear ne rerū omnium ignoratione perditus planè perdatur miser adolescens. Vides ætatē, uides formā. Profecutus sum eū uiatico satis liberali: uberiore quidē certe quàm facultates meæ paterētur. Habet etiā à me ad Steph. Sauliū & M. Antoniū Flaminium literas commendatitias: ueruntamen si quos tu Romæ habes amicos, quibuseum recte commendare possis, de eo ipso uelim ad eos

ad eos

ad eos diligenter scribas: istic uerò, ut honoris mei causa dum conscenderit, ei de habitatione accõmodes, te etiam atq; etiam uehementer rogo. De Hieronymo Sauorniano siquid habes, fac sciam. Bembus hic te ad Id. Iun. expectat, ego uerò etiam ante eum diem literas tuas audivisime. Nec uerò te deterreo, quo minus in Gallos iam scribas, qui cum à pecunia tam flagitiose essent imparati, tantos tamen tota Italia tumultus commorint: sed me magis mouent qui ab ista Turcarum classe impendent reipub. Christianæ casus & miseria, quanquã Pannonos, Germanos, Sarmatas, Sauromatas magnis hac æstate copijs impetum in Thraciam facturos audio. Certe qui illinc ueniunt Pannonos, Byzantium suũ iam numerant. Sed de his abs te doceri malim. Vale. Patauij, xvi. Cal. Iun.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO
GRIMOALDO S.

Quam perturbato ad me animo scripsisses, etiam te tacente, uel eo facillime collegissem, quod nihil de ijs quæ potissimum abs te expectabam, mihi misisses. Ac profecto ea perturbationis istius est causa, quæ uel fortissimum quemuis de statu suo deiciat. Nos tamen hic ea de re nihil omnino accepimus. contra potius heri, Adornios nostros male acceptos & repulsos, sese in citeriorem Galliam trepide agrè que recepisse. Nam uel Prospero uel Piscariano Genuam cum exercitu proficisci saluis Gallorum pactionibus non licuit. Sic enim ijs nominatim cautum audio, ut ne ue Prosper, ne ue Piscarianus, ne ue eorum exercitus quinque passuum milibus Cræmona longius discedat, quod ipsum à Gallis cum alijs de causis exceptum esse suspicor, tum uerò ne sine iusto exercitu turpissime obsessi uiderentur. Sed quæcunq; uel his

uel his id postulandi causa fuerit, uel illis eò descendendi, certum est, si quidem uera nuntiant ij qui illinc ueniunt, neq; Prosperum neq; Piscarianũ cum omnibus copijs in Liguriam profectos esse, & haud ita à Cremona longe nudius etiam tertius castra habuisse. Sed hodie, cras ad summum firmiora sciemus. Nec enim res tanta diu celari potest. Confirmauit mihi nuper iterum Petrus Bembus, te hic propediem futurum: quod si erit, erit id mihi optatissimum, qui coràm cupiã de rebus cõmunibus tecum cõmentari. Sin minus, agam per literas accuratius, aut ipse etiam ad octauum Idus istò me conferam. Literas tuas simul atq; accepi, statim ipsi Panegarolæ reddidi. Rogatus à me nunquid ad te uellet, constitutum sibi esse respondit tabellarios suos tibi hodie mittere. Vale. Patauij, III. Non. Iun.

CHRIST. LONG. EGIDIO VITER
BIENSI CARDINALI S.

CUm nuper essem apud P. Bembum, hominem amplitudinis tuæ studiosissimum, lecta est mihi ab eo quædam epistola tua, quàm his paucis à te sibi missam diebus, & tua etiam manu suauissime atq; humanissime scriptam esse diceret. Ea quàm illi iucunda fuerit, tute uel pro uestra consuetudine, uel ex eo etiam quòd totam mihi recitandam ipse putarit, facile existimare potes. Mihi quidem infimum eius caput, quod quidem unum ad me pertinebat, tantæ fuit uoluptati, quantam uix ullis uerbis hic aperire queam, tametsi idem nonnihil admirationis attulit, quòd aditum mihi ad cognitionem tuam patefactum esse etiam munitum significaret, qui me tibi ne nomine quidem adhuc notum esse arbitrarer. Sed tamen uoluptas ipsa incredibilis fuit, cum me tanti abs te fieri perspicerem, ut

rem, ut

rem, ut me tuis uerbis, tanti uiri ore, perquam amice & honorifice salutatum esse uelles. Scio equidem nihil esse in me eiusmodi, quod te ista doctrina atque dignitate uirum, ad amicitiam expetendam meam adducere debuerit: sed tamen facere non possum, quin isto tuo uel beneuolentiae uel iudicij testimonio plurimum delecter, & de eo etiam tibi gratias agam immortales, quod me ad tuorum numerum prius ascripseris, quam id ego aut optare aut omnino sperare fuerim ausus. Qua quidem ex re facile quoque intelligo, quam non sim facile expectationi de me tuae responsurus: cui tamen, uti spero, satis à nobis quoquo fiet modo, si uel perpetua grati animi memoria, uel ullo studiorum nostrorum fructu testimonij tui laudem sustinere atque tueri potuero. Sic enim uelim tibi persuadeas, ita me tuis literis animatum esse, ut iam sim cum otium nostrum, quod minime fieri posse uidebatur, complexurus multo ardentius, tum uerò te eo habiturus & obseruantiae & sanctitatis loco, quo is apud me debeat esse uir, quem & mihi amicissimum, & in amplissimo ciuitatis nostrae gradu singulari quadam & eximia tum optimarum artium atque uirtutum commendatione, tum uerò etiam diuina cuiusdam eloquentiae laude florentem, collocatum esse non ignorem. Extremum illud erit: quod equidem non ascriberem, nisi & grauissimos uiros idem rogare atque rogari solitos esse scirem, & ipse parum his confiderem artibus, quibus me tibi commendatum esse suspicor: sentio enim quam parum ab ijs sim uel ornatus, uel instructus. Peto igitur abs te, ut quando me tua sponte in fidem atque amicitiam recepisti tuam, si minus studiosae nostrae uitae gratia, constantiae quidem planè tuae causa in ista ad me amandum animi inductione atque uoluntate perseueres. Ego enim
ne quod

ne quod studiū aut officiū in colēda amplitudine tua meū unquā requiratur, perficiam: opera quidē certe, ut nequis id ullo tempore iure desideret, à me dabitur, caq; optima atq; perpetua. Vale. Patauij, IIII. Calend. Iun.

CHRIST. LONG. NICOLAO
DRACONI S.

ET si de tua erga me benevolentia minime dubitabam, qui quā cum cæteris in rebus omnibus, tum uerò in tuendis amicitijs constans esses & firmus, exploratam haberem: tamen scito mihi literas tuas, ex ea etiā parte fuisse iucundissimas, quatenus me de perpetuo isto tuo in me amore certiore faciū dum putasti. Nam quòd scribis te, uetere illo depulso morbo, ac pristina plane recuperata ualetudine, cum mansuetioribus musis rationem habere, & in literis totum prorsus uiuere cœpisse: id uerò ipsum huiusmodi est, ut si quis politiori humanitati faueat, ab eo tibi uerè gratulandum existimem. ego quidē certe eo maxime nomine & gaudeo, & ut tibi ista tum ualetudine, tum otij suauitate in perpetuum frui liceat, mirifice cupio atque uehemēter exopto. Nec enim mihi dubium est, quin si id contingat, eos sis aliquando editurus ingenij & industriæ tuæ fructus, qui & nobis, qui te facimus plurimi, uoluptatem afferant maximam, & tibi etiam ipsi gloriam pariāt sempiternā. Sed de mea erga te uolūtate, neq; mihi hic scribendū puto, & si quid de ea unquā significare uelim, eris tu mihi imitādus, qui arrepto ex Fuluij literis testimonij amoris tui loco, nō prius uerbis q̄ re ipsa declararis, quā tibi res meæ essent curæ, idq; cum à me ne leuissime quidem fuisses admonitus. Sic enim uelim tibi persuadeas, nihil abs te potuisse hoc quidem tempore proficisci ad me gratius ijs quæ de Vincentio Varamiano tua
sponte

sponte tam diligenter curasti. Omnino enim aliquis ista uirtutis & ingenij indole mihi opus est: id est, is qui tum meis, tum suis pariter studijs bene cōsultum uelit, & prospicere possit. Nodus hac in re unus occurrit, neq; is sane facilis, quòd discipulū iste se apud me fore, non ministrū arbitratur, cū ea, ut nosti, mea sit ratio, ut ludus mihi nūc aperiendus nō sit: sed uno eiusmodi aliquo opus, qui operas ea mihi cōditione locet & præstet suas, qua tecū Fuluius & Candidus hic uixerunt: tametsi multo minus negotij apud me habiturus iste sit, quàm illi tecum sustinuerūt. Primū enim scis quàm ipse raro in publicū prodeam, & si quādo domo exeam, ut nunquā pedissequo, semper utar aut comute aliquo, aut ipse etiam solus urbem obeam. Deinde si quod est domi sordidius ministerium, suis id operis curatur. Lectus modo unus ei sternendus est: præterea nihil quod eum à studijs abducat aut pudeat: quanquam ne hoc omnino seruile iudico, tantum otij tam parua opera, eaq; liberis hominibus hodie usitatissima, & plerisq; etiā optatissima redimere atq; cōparare. Ita si Vincentius tuus quem tu mihi & honesto admodum loco natum, & fortuna esse scribis optima, eo est animo, ut literarum causa eò descensurus sit, facies me quamprimum certiozem, ut Franciscū à me dimittam, & eius rationibus quoquomodo consulam. Sin tanti literas & artes non facit nostras, curato mihi alium: cui si affuerint cætera quibus istum ornatissimum esse prædicas, non magnopere desideraturus sum in eo neque generis nobilitatem, neque ullum sane fortunæ splendorem. Habeat modo tantum pecuniæ, quantum ad librorum sumptus, & uestiariū tuendum satis sit: reliqua à me suppeditabuntur abunde omnia. Quinetiā illud nobis in primis curæ, nō modo ut tem-

poris

poris ei satis sit quo ad magistros eat, sed ut in hęc quoq; nostram discendi rationem atq; consuetudinem ingressus, me sibi & hortatorem semper, & si res postulabit, etiam interdum doctorem domi esse sciat atq; intelligat. Quid quæris: ita à me tractabitur, ut dempta cubiculi mei cura, nec à parēte liberalius quicquam, nec à magistro sanctius cuius hoc in genere postulandum sit aut etiam expectandum. Habes fere quasi adūbratam & informatam eius qui mecum uicturus est, uitæ rationem. In quo illud tu etiā atque etiam uideto mi Draco, tanta cura dignus is ut sit, quē ad me ea spe missurus es: ne, si forte minus aut ille mihi sit utilis, aut ego ei accommodatus, utrunq; nostrum tandem poeniteat: te tui iudicij, qui talem delegeris: me meæ fortunæ, qui neminem reperiā quem meo studio meisq; officijs libenter complecti debeam. De Steph. Saulio quod quæris, est is Romæ, cō statim profectus, ut Hadrianus noster Pont. Maximus renunciatus est. rogatus à me per literas, quid tam alieno tempore ad urbem properasset, rescripsit nihil sibi fuisse longius quā ut ibi esset, ubi Bendinelli fratris sui iniuriam ac mortem aliquando ulcisceretur, simul et de fructuosissima illius sacerdotij procuratione recuperatorio iudicio primo quoque tempore experiretur. Est cum eo M. Ant. Flaminius, homo, ut scis, nobis cū perpetua animorū uolūtate, tum firma studiorū societate coniunctissimus. Ambos à te, si uoles, saluere meis literis iubebo. Sed quid quæro uelis ne, qui pro uestra inter uos necessitudine, id te nō nolle, atq; adeo cupere certo sciam? Sic igitur propediem faciam. Tu uero meis uerbis uelim ijs salutem impertias omnibus plurimam, quoscunq; prædicatione tua nobis istic adiunctos & cōciliatos esse uoluisti. Vale: & sic te in isto laudis atque industriæ cursu gere,

D ut

ut ualeitudini tuæ in primis seruias. Patauij, xvi. Calēd. Iul. Quæ tibi suprâ de pueri apud me uicturi conditione recepi, præstabuntur ea quidē bona à me fide omnia, atq; etiam aliquanto quàm scripsi commodius & prolixius: sed quando ab existimatione mea alienum uidetur, ut mihi hac in re à quoquam perscribatur, eum ad me uelim mitas, qui se fidei meæ penitus cōmissum, atq; mihi plane traditum esse arbitretur.

CHRIST. LONG. IO. PETRO MA=
CHIAVELLO S.

Cum ipsius Antonij Francini aduentus mihi per se iucundissimus fuit, tum hoc iucundior, quòd ex multo & accurato eius sermone facile cognoui, eam mihi abs te adhuc præstari memoriam atq; beneuolentiam, quæ sit ab homine amicissimo & longo usu coniunctissimo expectanda. Omnino enim uerebar, ne diuturna mea cessatione offensus, alieniore à me esses animo: præsertim qui nec in eo quod tibi anno superiore per literas pollicitus essem, fidē meam liberasset. Verum ea, ut nosti, repēte inciderunt tēpora: quæ mihi non modo istuc ueniendi, sed mittendi facultatem omnem prorsus eriperent: quibus ipsis rebus, etsi me tibi satis purgatum esse debere arbitrabar, tum optatissimum mihi fuisse scito & gratissimum, quod de tuæ erga me uoluntatis constantia atq; perpetuitate Francinus noster mihi nunciauit. Nam de me sic tibi uelim persuadeas, ita à me absentis tui coli memoriam, non modo ut quicquam de meo in te amore imminutum non sit, sed id ipsum quod fuit, etiam longo consuetudinis tuæ desiderio sic auctum atq; incensum, ut nihil hoc tempore, quàm ut te uideam, mihi sit longius atq; antiquius. Perscriberem hic tibi omnem uitæ studiorumq; nostrorum rationem, nisi eam
Fran

Fräcino ea sanè lege aperuissem, ut te de genere toto certiore ipse faceret. Ex ipso igitur subtilius singula. Hæc à me summam pauca. Sic dei benignitate ualeo, ut cum maxime: sic ocio fruor, ut qui suauissime: ea denique tum spe uiuo, tum conscientia sustentor, ut si homini Christiano in animo sint omnia, neque miser neque sanè sim infelix. Vale. Patavij, VII. Cal. Iun.

CHRIST. LONG. ANDREAE

NAVGERIO S.

CVM ad xv. Calend. Iul. hac potissimum de causa Venetias uenissem, ut ab Rhamnusio naturalem C. Plinij historiam auferrem, intellexi nihil ei abs te ea de re adhuc missum esse: ego uero iisdem quibus ei Clementem Britannum literis commendasses, promissi tui rationem completam esse arbitrabar: quod ipsum quando non accidit (festinanter enim, & eo tempore properante Clemente scripsisti, ut mihi mirum non sit, te, de eo quod mihi pollicitus esses, fugisse tum scribere) fac, si me amas, ut ex literis tuis liber is nobis primo quoque tempore curetur. Vix enim credas quantam nobis illius inspiciendi cupiditatem excitaris: simul & hoc tempore nactus sum aliquid ocij, quod libenter in eius generis lectione sim omnipositurus. Narrauit mihi Calceranus noster, te totum esse in literis, quod equidem non sum miratus qui scirem te isto profectum, ut studijs tuis fruerere liberius. quod autem addidit, te etiam suauissima Baptiste Turriani doctissimi hominis consuetudine uti: isthuc uero ipsum tibi & gratulor, & penè etiam subinideo. Sed si quando in ista loca uenero (quod quidem primo autumnio futurum spero) faciam ut tu item mihi fortasse gratulere. Interim hominem meis uerbis uelim saluere iu-

D 2

beas,

beas, atq; ipse tu ualeitudinis tuæ rationem in primis ha-
beas. Apud Bembum est ut uolumus. Vale. Patauij, IX,
Calend. Iul.

CHRIST. LONG. LAURENTIO
BERTOLINO S.

NVnquam fore putauit ut aut res de qua ad te scribe-
rem, aut etiam uerba quibus tecum agerem, mihi dees-
sent, præsertim si tam longo interuallo literas dare: sed pla-
ne nunc desunt, nec quid scribam, nec quomodo scribam satis
occurrit. Equidem etsi ipse me non ab omni culpa omni-
no uindico, qui commiserim, ut qui sit rerum tuarum sta-
tus etiam nunc ignorem, atq; ex eo genus scribendi nullum
reperiam: tamen tuum fuerat, etiam tacente me, de eo ipso
mihi aliquid mittere. Nam de uite meæ ratione, tum istic,
tum Romæ uel ex P. Bembo certior fieri potuisti: de te ue-
ro quem rogarem adhuc habui neminem, præter Verardum
fratrem tuum, qui me anno superiore tuis uerbis quidem sa-
lutauit, sed eo sanè tempore, cum hinc profecturus, equum
iam admitteret. Idem cum nuper fecisset Antonius Franci-
nus, & nunquid ad te uellem rogasset: quanquam quod scri-
bere non habebam, tamè hæc tibi breuiter significanda exi-
stimauit. Primum eo me adhuc erga te esse animo, quæ cum
singularis tua probitas atq; humanitas, tum uero innume-
rabilia tua in me officia mereantur & postulent. Deinde
fixum meum manere consilium, quod tibi Lugduno dece-
dens aperui, cum mihi decretum esse dicerem, quiduis po-
tius perpeti, quam à sperata studiorum meorum laude an-
te aliquot annos discedere. Postremo ea me frui tum cor-
poris ualeitudine, tum animi tranquillitate, ut si nobis res
paulo sit uberior, beati plane & esse & numerari possi-
mus. Sed hoc fortuna uiderit. Tu si posthac literas meas
uoles

uoles elicere, mitte ipse aliquid unde mihi epistolæ argumentum nascatur & sententia. Ioanni Zenobio, Verardo, fratribus tuis, uiris optimis, plurimam uelim à me salutem impertias. Vale. Patauij, v 1. Cal. Iul.

CHRIST. LONG. ANT. FRANCINO S.

Soluerā istinc eo, ut scis, animo atq; consilio, ut simulac Patauium appulissim, exararem literarum aliquid cū ad alios nonnullos, tum uero ad Philippum Strozam, Alexandrum Paccium, Verardum Bertolinum, de quibus nobis multus tum hic, tum istic fuisset sermo. Verum cum nihil in mentem ueniret, quod hoc quidem tempore illis à me recte mitteretur: super sedendum putauī, non ullo quidem scribendi labore, qui mihi uel omnino nullus, uel certe fuisset suauissimus, sed inepta potius & odiosa, & à me profecto aliena inanium literarum ostentatione: præsertim cum tu is esses, qui & mea causa uelles, & rationem consiliorum rerumq; mearum omnium ad eos aliquanto elegantius deferre posses, quàm id ego ullis exequi literis. Sic igitur ut spero facies, hoc est, eos meis uerbis diligenter saluabis: simul & si nostra audire cupient, dabis operam, ut ne ulla in re literas meas desiderent. Nosti enim omnem status mei conditionem. Literas porro, quas ad Laurentium Bertolinum, & Ioannē Petrum Machiauellum do, uelim primo quoque tempore eis reddendas cures, nisi tu forte ipse Florentiam propediem cogitas: id si est, malim eas abs te accipiant, ut earum sermonem ipse oratione tua statim subsequare. Sic enim ab eos scribo, quasi ex te plenius omnia cognituri sint, quæ literis meis leuiter attingenda existimaui. Sed hoc commodo tuo. Illud te etiam atq; etiā uehementer rogo, ut cū illò ueneris, mandata nostra tibi curæ esse uelis, ego quidem hic & memoriam tui

D 3 sum

Summa beneuolentia tuebor: & literas tuas ea quam mihi ostendisti spe expectabo. Vale. Patauij, ad III. Calend. Ianuarij.

CHRIST. LONG. BERNARDINO
CORTONAE S.

CUm nuper Fuluium fratrem tuum ubi esses, & quid ageres rogarem: esse te quidem ille Foroiulij Carnorum respondit: quid uero ageres, id se non modo nescire, sed nec tuas omnino literas ulla iam pridem ratione elicere potuisse. Vereri autem se, ne quid ad te delatum esset, quo animus tuus sibi esset offensior. Tum ego, qui te non sine causa ista taciturnitate aduersus fratrem tuum uti arbitrarer, et ipsum etiam sibi parum utile adhuc fuisse suspicarer: uide inquam ne te hic ita geras, ut merito ille tibi succenseat. Studium inquit, in me fortasse desideret: grauius admissum nullum reperiet. Quid tu, inquam, an sceleribus modo putas, & atrocioribus delictis animos bonorum offendi, non etiam ignauiam, inertia, luxuria, lasciuia, eorum praesertim qui spem aliquam industriae & uirtutis nobis aliquando praebuerint? Multa in hac rationem cum disputassem, simul et illud ab eo expressissem, auersam esse a se cistellam quandam tuam cum aliquot sudariolis: et si rem leuiorem esse iudicabam, tamen grauissime eum corripui, perfeci que ut ille lacrymas uix tenens, tum iustam aduersus se indignationem tuam esse fateretur, tum mihi gratias etiam magnas ageret, quod admonendi sui curam suscepissem. Quid multa? pollicitus est se in potestate tua futurum, ac iuri ciuili, aut etiam literis (nam dialecticis quidem & physicis non admodum delectatur) ex autoritate mea posthac operam daturum. Vno se tantum angere dixit, quemadmodum tibi satisfaceret, quem a se mirandum in modum abalienatum esse non dubitaret. Poenitentia satisfacere, inquam, & reliqui

liqui temporis diligentia. Hic ille cū perturbato uultu ob-
iurgationis tuæ acerbitatē horrere uideretur, nec eò à me
adduci, ut ad te proficisceretur, facile posset: recepi me cu-
raturum per literas, ut omnem tu prius offensionem depo-
neres, quàm ipse in cōspectum tuū ueniret. Quare si quid
forte propter infirmitatem ætatis minus ab eo studiose, uel
etiam prudenter factum esse uideatur: peto abs te, ut uel
humanitatis tuæ uel fraternæ necessitudinis, uel mea deni-
que causa adolescentiæ eius ignotum esse uelis. Magnum
tibi sit, quòd se respexerit, quòd superioris uitæ detestatus
errata id consilij ceperit, quòd ipsi fructuosum fore nō du-
bitem, tibi certe gratum esse debeat & iucundum. Confir-
mauit enim mihi, se in studio ita euigilaturū, ut paucis mē-
sibus tantum sis ex sua industria percepturus uoluptatis,
quantū exactæ uitæ inertia traxeris doloris. Scio equidē
tibi hoc non facile persuaderi posse, nec item meum esse,
alienæ uoluntatis ac sententiæ, præsertim adolescentis
hominis, sponsorem fieri: sed tamen ea ipsius fuit tum o-
ratio, tum etiam asseueratio, ut mihi fidem faceret, &
eum talem qualem uolumus, futurum considerem. Quòd
cum ita sit, uelim eum quoque posthac omni fraterna pie-
tate complectare, id est, in bonæ mentis cursu eum sic ad-
iuuandum cures, ut in tuendis studijs suis neque fortunæ
iniquitatem, neque cuiusquam accusare queat iniuriam
aut illiberalitatem. Hoc ut facias, te non tam mea iam aut
ipsius, quàm tua plane causa rogo. Tua enim maxime o-
mnium interest: fratrem tuum, id ætatis, cui nemo non faci-
le concedat, ea indole, de qua optime sperare liceat, omni
potius officio & lenitate ad optimam spem excitari, quàm
nimia seueritate ad nouissima consilia traduci atq; detru-
di. Sed hæc tu pro tua prudentia cōsiderabis melius. Mihi

D 4

tamen

tamen gratissimum feceris, si, quod has ad te scribens fore mihi persuadebam, ei te facilem & exorabilem præbueris, quod ut uelis te uehementer etiam atq; etiam rogo. Vale. Patauij, pridie Calend. Iul.

CHRIST. LONG. NIC. DRAGONI S.

Quid tu istic de Varamiano, aut alio quouis ad studiorum nostrorum rationes apto & idoneo conferis, nescio. Nam ex literis quas mihi Paulus Sauornianus nuper à te reddidit, incerta adhuc omnia esse cognoui. ego quidem interim hic Fuluium tuum, uel nostrum potius, in hanc sententiam perduxì, ut ad bonam frugē sibi iam tandem redeundum putaret, ac se uobis suisq; dignū aliquādo præbere uellet. Visus est mihi adolescens neque in errore esse pertinax, neq; ad ea quæ honestiora sunt percipiēda, tardus. Certe enim mihi statim pollicitus est se curaturum, ut omnem superioris uitæ inertiam à se abiectam esse intelligeremus, atq; ita abiectam, ut nulli suorū equalium neq; studio, neque labore, neque assiduitate cedere iudicaretur. Sed quoniam huiusce inductionis animi atq; recentis uoluntatis fidem uobis à se fieri posse desperaret, contendit à me, ut sibi ad te & ad Bernardinum fratrem suum literas de se accurate scriptas darem. quod ipsum hoc feci libentius, quòd eum hac ratione, quæ ad ocium eius tuendum sunt necessaria, facilius cōsecuturum uiderē, præsertim te autore, qui quātum apud fratres eius ualeas, & mea etiam causa uelis non dubitem. Sic igitur hominem tibi commendo, ut magis ex animo, iustiore ue de causa possim neminē. Peterē hoc à te pluribus uerbis & uehemētius, nisi ea esset adolescētis ipsius tum causa, tū pudor, qui te uel sua sponse ad rē suscipiēdam cōplectendamq; inuitaret. Quin fratrem apud fratres in gratia facile positurus sis ambiguum
non

non habeo: illud tantū bonus adolescēs reformidat, ne acerbioribus illi uerbis secum agere uelint, quā fraternæ pietatis uinculum patiatur. Huic tu malo, mi Draco, accōmodo ad eam rationem sermonis tui lepore, uelim in primis medeare, atq; ita occurras, ut prius quā congregiantur, omnē isti ex animo offensionem deposuerint, placatosq; se & æquos ueniēti fratri præbere parati sint. Sed de Fulvio hæcenus. De me uero sic habeto: nullius me rei expectatione æque suspensum esse hoc tempore, atque illius de qua inter nos proxime scripsimus. Quare, si me amas, uel potius quantum me amas, tantum in eam rē incumbe, facq; ut abs te propediē aliquid ex animi nostri sententia confectum esse intelligamus. Ego etsi ad uos ex Idibus aut etiā Calendis Septemb. cogito, tum ut ultimam istam Venetiæ oram, & Carnorum regionē perlustrem, tum uero ut eos quos mihi istic comparasti amicos uisam & complectar: uelim tamen interim Canullo Colloretano salutem diligenter referas, eaq; amplissimis uerbis à me polliceare omnia, quæ sint ab homine amicissimo expectāda. faciā, ut nihil ei temere de me receperis. Vale. Patuij, Prid. Cal. Iul.

CHRIST. LONG. OCTAVIANO

GRIMOALDO S.

CVM Ludouico Stephaniano, qui tibi has literas reddidit, nulla mihi quidem intercedit familiaritas aut cōsuetudo, sed ea est necessitudine atque amicitia Nicolao Leonico, cuius me causa omnia tum uelle, tum etiā debere non ignoras, coniunctus, ut si amicorum communes sunt etiam amici, mihi nō possit esse nō necessarius. De hoc ipso mecum egit accurate Leonicus, ut eum diligenter commēdarem: quod facio, teq; uehementer etiam atq; etiam rogo, ut si quid unquam honoris mei causa factum esse uo-

D 5 luit

*quibus rebus nos
cum omnes para
mus*

luidisti, in ipsius Stephaniani negotio quanti à te fiat dea
clares. Quibus rebus eo possit commodare, nec tibi oba
scurum esse arbitror, qui rationes eius iam pridem conso
lidaris: et si forte dubitas, ab ipso diligenter edocebere. Li
brum Rodolphi Agricolæ de inuentione dialectica, quæ,
ut scis, diu sum oblitus Egnatio mittere, & ipse aliquan
do tandem cū ad eum pertulisset, oblitus quoq; sum istinc
discedens auferre, uelim mihi referendum cures. uidetur
enim Egnatius noster tam in eo remittendo indormire,
quàm ego in eo mittendo immemor fui & obliuiosus. Ve
rum tamen ipsius commodo: hoc est, si eo, ut constituerat,
& ut ego opinor, iam satis est usus. De republica mirū in
tanta rerum omnium perturbatione silentium: quod tamē
diuturnum fore non puto. Sed nihil in his malis tam hor
reo quàm Turcarum classem: quæ cum in cursu esse dica
tur, quò tamē cursum teneat, adhuc ignoratur. Tu si quid
de Regum nostrorum insania uel furore potius habes ex
ploratum, fac, amabo te, sciā. Vale. Patauij, prid. Cal. Iul.

CHRIST. LONG. FRANCISCO

BELLINO S.

Nescio quàm tu hodie mei uisendi cupidus fueris,
qui, ut me domi in aduētum cōtinerem tuū, heri non
difficulter impetraras. Me quidē longa tui expectatione
suspensum acriter torsisti: sed nō impune feres, neq; ullam
sanē maximū hymbris excusationē accipiā. Quo enim dies
ipse tēpestatibus extitit foedior, hoc scilicet fuit ad horas
multas suauissimo sermone cōsumendas aptior & accom
modatior. Nūc autem cōmisisti, nō modo ut tua, qua qui
dē delector plurimū, sed ut Bembī etiā iucundissima cōsue
tudine hoc ocioso die carerē. Omnino enim ad eum aditu
rus fui, nisi ut te domū opperirer heri tam diligenter mecū
egiss

egisses. Hoc te scire uolui, cum ut ne me posthac aduentus tui expectatione frustrere, tum ut ad querelam meā si quid forte potes præter nimbos & tonitrua meditare. Nolo enim te imparatum & mutum offendere. quāquam ea tua est ratio, ut quid causæ afferre possis, non dispiciam: nisi hoc fortasse dis, tanti tibi sermones nostros nō esse, ut pl. uio ad me coelo, ac lutulenta uia accedas, qui sericatis calceis utare. At qui perpetuis porticibus tectus uenire potuisti, & fuerunt nonnulla nimborum interualla. Sed hæc ex te malo cognoscere. Tu, si commodo tuo potes, fac statim à cœna congregiamur, est enim quod te uelim.

CHRIST. LONG. IAC. SADOLETE
PONTIFICI S.

EGO quidē mi Sadolete, sine me (quæso) quod nec studijs nec amicitia nostra indignum, paulo tecum familiarius agere quam uel summa tua autoritas, uel perpetuum meum de tua singulari uirtute iudicium patiat. Ego igitur mi Sadolete sic mihi antea persuaseram, esse te uirum omnino cum omni literarum genere præstātissimum, tum uero incredibili quadam integritate atq; animi constantia admirabilem: tanta autem te uel humanitate uel suauitate præditum esse, plane nesciebā. Sic enim uitam hominum esse arbitrabar, uti quisq; grauitate, tēperantia, dignitate, doctrina maxime excelleret, ita se ad hæc familiaria quidē officia minime dmitteret. Nūc uero lectis tuis literis, quas tu ad me eodem etiam exemplo plurimas & suauissimas dedisti, sanè expectationem meam longe superasti, perfecisti que ut ipse à me sis posthac etiam ualde amandus, non ut antea laudandus modo & suspiciendus. Nam quòd me turbulentissimo illo tempore Melliniano, cum incredibili omnium ordinum inuidia istuc arderem, tuis
sen

sententijs persæpe ornasti: quòd causam nostram & in Senatu, magno cum tuo periculo, & apud Pontificem Maximum summa mea cum laude egisti: deniq; quòd certorum hominum offensiones, & multitudinis calumnias fortiter subieris, nihilq; tibi uel salute uel dignitate nostra antiquius esse ostenderis: multū tibi quidem, imò uero tantum ijs nominibus debeo, ut si subductis rationibus tabulas conferre libeat, soluendo sim nūquam futurus. Verum ista ut neq; tuo erga me amori dedisse, neq; tuendi iudicij tui constantiæq; tuæ causa potius quàm quòd id æquū esse putares, fecisse uideare: sunt tibi quidem certe cum P. Bembo, P. Paccio, ac nonnullis item alijs uiris clarissimis cōmunia, quos in innocentia nostrā tuenda pari tecum studio, industria, gratia, autoritate contendisse non ignoras. At uero quòd tu ista doctrina, dignitate, amplitudine uir, tot priuatis, tot publicis distentus negocijs, ad me, ne literis quidem meis subinuitatus, ea quæ discessum meum consecuta sunt omnia, tam accurate, nec id una epistola, nec aliena manu perscripsisti, præsertim cū id ut scirem, tua nullā in partem referret, mea plurimum interesset: in hoc quidē socium habes neminem: hæc scilicet animi tui probitas, hæc facilitas, hæc in hominem exterū & multitudinis inuidia abiectū humanitas, plane tota, quantacunq; est, quæ certe apud me maxima est, tota est inquam tua: itaq; me tibi deuinxit, ut nulla iam oratione cōsequi possim, quanti te faciam, quantū tibi debeā, quantū mihi omnē in partē enitendum esse uideā, ut me gratū memoremq; semper intelligas. Sed hæc suo loco, suo tēpore cōmodius. Nūc uenio ad tuas literas, quas hic quatuor epistolis accepi: quanquā id iam superuacaneū in plerisq; earū uideri possit. sed quando ita uis, geretur tibi mos, & singulis ordine, quæadmodū postulas,

las, à me rescribetur. Ad primã, quam ad v 1. Id. Septemb. cum in Britannia iter haberem, dedisti: tibi hoc rescribo, me uero ea iam inde ab ineunte adolescentia fuisse mente atque animo, ut ne cui equalium meorum ingenuarum artium cognitione concederem. Nunc autem summo studio conniti, ut me cum uobis patronis fuisse non indignum, tum insolenti atque scelerata istorum insectatione multo indignissimum æqui et iniqui aliquando intelligant. Nam quod statim à profectioe mea in celeberrimo amplissimi collegij confessu, ipso quoque audiente Pont. Maximo, ita sunt in me inuenti, ut parum absuerit, quin omnium propè sententiarum hostis absens iudicaretur: id equidem multorum literis Genue primum, deinde Lugduni cognouerã, plenius autem apud extremos hominum Morinos, atque adeo apud ipsos toto diuisos orbe Britannos eadem omnia intellexeram. Quò non enim gentium contumeliosæ illius et peracerbæ actionis fama peruenit? quas non terras urbanus ille tumultus peruasit: ipsis nimirum (opinor, ut se exteris nationibus aliquid et esse et fecisse ostenderent) tum suis, tum amicorum literis hosce rumores dissipatibus. Profecto meorum plerique ut primum in conspectum ueni, nec oculis suis satis credere, nec me saluum arbitrari: ceteri uero, quod quidem Gallis in more positum non est, arctius etiam me amplexari: etenim quibus nihil æque præter spem accidisset, atque ut me incolumem intuerentur. Vt autem à me reditum in Italiam adornari intellectum est, non dici potest, quibus precibus, quibus promissis animum meum ab eo consilio ad remanendum traducere sint conati. Quod postquam se frustra moliri uiderunt, ad minas conuersi, diris atque execrationibus me defigere, qui spem suam tam crudeliter fallerent: nullo me non supplicio dignum iudicare, qui sciens ac prudens in ipsam inuidie
flam

flammam me conijcerem, qui contumaciter spretis neces-
 sariorum, propinquorumq; & optime de me meritorum
 hominum precibus, ad inimicorum meorum carnificinam
 festinarem, quam me semel euasisse magni miraculi instar
 esse ducerent. Sed extremum isthuc parum ad literas tuas:
 in quibus quod ais Pont. Max. accusatoris nostri actiones
 ita laudasse, ut causam meam superiorem diceret, fuit id mi-
 hi quidem, pro eo sanè ac debuit, apprime gratum: uerum
 illud tibi minime assentior, illum nominis nostri delatorem
 optimo omnia animo fecisse, atq; summis uirtutibus orna-
 tissimum esse. Quibus ille uel naturæ uel fortunæ ornamē-
 tis sit præditus, plane nescio: est quidem pessime tum de
 me, tum etiam de seipso meritis, qui contra bonorum om-
 nium uoluntatem, præter ius omne ac fas, ausus sit me ab-
 sentem, imò ne in ius uocatum quidem, in magno conuen-
 tu, apud principem ipsum, nō tam accusare, quàm probris
 omnibus impudenter perfundere. quod cuiusmodi sit, ipse
 æquius tu multo dijudicares, si ut es infamæ insolens, eo-
 dem loci impuris conuitijs, nō magno tantum silentio, sed
 mirifica etiā quadam conuitiatorum tuorum laude iacta-
 rere. Tu optimum illum mihi, tu ornatissimū, qui alieni ca-
 pitis periculo histrionice nescio cuius gesticulationis fa-
 mam aucupetur? qui ueræ pietatis oblitus, apud ipsos re-
 ligionis Christianæ principes, in hominem Christianum
 immaniter debacchetur? qui fœdam illam ciuium suorum
 seditionem sibi concitandam putarit, ut per hominis noui
 innocentisq; contumeliam, uel apertum potius exitiū, no-
 men illustraret suum? Tantum abest ut causam eius mihi
 probaris, ut ne rationem omnino inire possim quemadmo-
 dum mihi Pont. Maximū & purpuratos istos patres excu-
 sem, quos certe nihil minus decuit quàm isti in me declamā-
 di po

di potestatem facere. Sed dixit perquam apposite. hoc perinde est nu Sadolete, ac si tu eum apud me de eo laudares, quod conuictum mihi egregie fecisset. Nolim equidem ipse quemquam odisse, nec si iustis etiam de causis odi, alios uelim in sententiam meam trahere, atqui permagni interest, purges ne apud me aduersarios meos, an ornes: quamquam nebulonem istum ne excusari quidem abs te posse reor, qui cum sub protectionis meae tempus per communes amicos, ac etiam Regis Franci legatum mecum egisset, facillimeque impetrasset (quis enim me humanior?) ut in gratiam rediremus: continuo tamen a discessu meo, non contentus ijs scilicet quae in praesentem tota urbe euomisset, ausus est: sed non faciam ut uulnera mea saepius refricem: ulciscar hominem. quid dixi? imo hominem amabo, petulantiam eius et perfidiam semper auersabor. Parum tibi est religione Christianus ad huc uideor? Sit igitur sane per me quidem, quando ita tu uis, nec ipse mihi immitior quam sibi fuit, uel optimis uel ornatisimis: nec tam ipse accusandus quam scelesti illius subscriptores insectandi, quorum consilijs actus insanire coeperit. Quod autem me mones, ut aliquanto maiorem ualetudinis meae quam studiorum nostrorum rationem habeam: agnosco humanitatem tuae: sed mehercule non sum tam studiosus quam tu fortasse existimas, nec salutis meae tam securus, quin malim hoc ocio diu perfrui, quam nihil statim nescire. Nam quod ais prolata defensione nostra, non modo causam meam omnibus probatam fuisse, sed magni etiam inde me oratoris nomen retulisse: ego uero utrum molestius ferre debuerim, nescio: inimicorum ne uulnus, an potius amicorum remedium. Illo enim in me totius prope Italiae odia concitata audio: hoc me uobis ridiculum praebuisse non dubito. Etenim doctis hominibus eam orationem tantopere probari ut
cred

credam, fieri quî potest, quæ ne meû quidem iudiciû unquã
 promereri potuerit? Solari me scilicet in tanta calamitate
 uoluiſti, ἀ μὴ πῶς μᾶλλον ἐρωτίαν φῆν ἢ μὴ κτῆρα οἷον ἔρῃ ἀτῆ-
 κὸν προσῆνα τῶ ἐπαίνῳ. quã tamẽ in ſententiam adduci non
 poſſum, qui in te non minus fidei & humanitatis, quã
 prudentiæ ſemper & conſilij eſſe iudicauî. Verum quo-
 quo modo res ſe habet, dabitur à nobis opera, ut et Italo-
 rum uoluntates recuperemus, & labefactatam ingenij no-
 ſtri fidem aliquando recipiamus. Singularem erga me P.
 Paccij & fidem & animum, uehementẽ item Bapt. Caſa-
 lij in tuẽda dignitate noſtra propugnationem, etſi coram
 perſpexeram, neq; de eorum cõſtantia quicquam dubita-
 bamus: fuit mihi tamen ex literis tuis cognoscere periucun-
 dum, quã fideliter, quãq; honorifice etiam abſentis
 cauſam defendiſſent. Iſtius patrocini ne eos unquam pœ-
 niteat, diligenter curabimus. Quòd me ad extremum hor-
 taris, ut forti animo inimicorum iniurias ſufferã, ſimul &
 quãtum mihi elaborandum ſit uideam, ut incredibili quæ-
 de me excitata eſt, expectationi ſatisfaciã. Ego uero præ-
 clare utrunq; mihi facere uideor, qui & illas iam pridẽ de-
 uorauî, iamq; concoquere incipio, & ad eam quam de me
 cõcitaſtis, ſuſtinendam opinionem me dudum comparauî.
 Equidem in hoc ſum uno dies ac noctes totus, ut (quod
 initio tibi ſum teſtatus) tum me uobis patronis fuiſſe non
 indignum, tũ uero capitali illa & famoſa inſectatione mul-
 to indigniſſimum, non ſolum hæc hominum ætas, uerum-
 etiam omnis poſteritas intelligat. Iam uenio ad epiſtolam,
 quam prid. Id. Decembr. cum Mediolori (opinor) eſſem,
 dediſti: cui quidem tamen quid reſpondeam non ſanẽ hæ-
 beo. Tantum enim mihi de meo in Italiam reditu gratula-
 ris: ſed ita mehercule, ut humanitatis amorisq; erga me tui
 ueſti

uestigia nullis quidem literis imprimere potueris illustriora. Nam cum nullum meum extet in te officiū, tua uero in me toti iam Italiae nota sint merita, sic tamen negas quae in me contuleris conferasq; beneficia, praetermitti abs te sine scelere & summa inhumanitatis nota potuisse. Haec ipsa sunt mi Sadolete charissime, quae me tibi magis quam illa ipsa beneficia deuinciunt, quae mihi somnum subinde excutiunt: nec me uigilare sine cura, opinor, patientur, quoad praecclarū aliquod grati erga te animi documentū protulerim. Ad Pont. Maximū scribendi sic mihi autor es, ut interim nec qua ratione, nec quatenus cum illo nos agere uelis praescribas. Atqui id in primis abs te expectabam. Veruntamen si quemadmodū tu scribis, literae illi meae silentio gratiores futurae sunt, non committam ut in eo officiū nostrum diutius à quoquā desideretur. Nicolaus Teopolus talem se nobis hic praebuit, qualem tu mihi illum fore praedixeras. studiosus est & doctus, & homo apprime temperatus: humanitate uero tanta praeditus, quātam ab eius ordinis nemine expectaram. Haec ad alterā epistolam. Nā ex tertia prospexi quā uel in scribūdis ad me literis esses officiosus ac diligēs, qui simul atq; tuas mihi nondū reditas esse intellexeris, duas illas superiores cū ea quam ad Gul. Budaeum dedisses, eodē mihi exemplo statim curaris. In quo illud quidem peropportune cecidit, quod hac mihi ratione tuam ad Budaeum, legendi potestas facta sit. qua sane ex re tanta sum uoluptate affectus, ut hoc equidem tempore nulla potuerim magis. Sed quoniā idem Budaeus ad Bembum quoque nostrū scripsit, literasq; eius elicit, mitto tibi illarum exempla, sed ea mediusfidius lege, ut tu me item Budaei ad te epistolae participem facias. Nā quod Lelium Maximum in mittendis tuis ad me literis negli-

E gentiae

gentiæ accusas: ille autem statim ut me Venetias appulisse audiuit, officio functus est. postridie enim quàm tibi scripscrã, tuas omnes accepi. Vellem idem Lælius se mihi tam facile de taciturnitate sua purgaret, quàm eum tibi hoc nomine excuso. Addebas Leoni nostrum ad urbem aduētum in expectatione esse maxima, frequentemq; & perhonorificam atq; amicæ uoluntatis plenam ab eo de nobis mentionem fieri. Id si ita est, nondum plane abiecti sumus, speramusq; istorum iniuriam nobis aliquando & honori & emolumento fore. Consedi autem hoc potissimū loco, quòd & ab urbano isto tumultu sit alienissimus, & eorum mihi librorum hic fiat potestas, sine quibus instituta à nobis opera recte perfici atq; perpoliri non possint. Nam quòd suspicaris me Bembi nostri consuetudine adductum huc migrasse: ualuit illa quidem ad id plurimū, sed magis (mihi crede) locus ipse, & Nicenæ bibliothecæ quoties libeat excutiendæ facultas. Iam deinceps epistolæ quam ad me proxime, id est ante x i. Cal. Febr. dedisti, respondeo: atq; illud equidem primum, Mihi iam non esse nouum, me abs te eorum fieri certiozem omnium, quæ tu ad rationes nostras pertinere arbitraris. Deinde mihi gratissimum fuisse, quòd qui tuus esset ea de re tota sensus, libere aperueris. Ego enim pari libertate animi (quod quidem te non nolle ostendis) quæcunq; mihi in mentem ueniunt, diligenter perscribam. Sic enim te rebus meis consulere certo scio, ut salutis atque dignitatis nostræ rationem in primis haberi uelis. Atqui hoc in genere utraq; nobis constare ut possit, non plane dispicio. Nam ut sit incredibile totius erga me Florentini populi studium, ut præclarum nobilissimæ atq; sapientissimæ ciuitatis iuuentutem optimis tum moribus, tum literis instituere, deniq; ut ijs conditionibus & præmijs

mijus homo transalpinus accersar, quæ superbum sit homini Italo uel quamlibet excellenti doctrina prædito repudiare: uide tamen mi Sadolete, ne mea ea sit causa, ut ego id muneris uel honeste subire, uel etiam sustinere non possim, qui ius ciuile iam olim profiteri cœperim, qui in foro Lutetiæ Parisiorum ita sim uersatus, ut in centumuirale illud iudicium allegerer, qui nec Pannoniæ regum nec Galliæ promissis cesserim, nec eos quibus nos Leo Pontifex Maximus ornatos esse uoluit, honores abijcere possim, præsertim cum is otium nostrum perhonorifice copiosissime que adhuc tueatur. Hic tu mihi scio, Iulium Firmicum, Lucianum Syrum, Lactantium Firmianum narrabis, quos constat relicto foro atque iudicij, ad hanc se uitæ partem totos contulisse. Ego uero etiam ipsum M. Tull. Ciceronem post felicem illam nunquam satis laudati consulatus sortem, post fortiter & integerrime administratam Prouinciam, relatumque inde Imperatoris nomen, & laureatos fasces, quasi ludum amicis aperuisse scio: hac etiam ætate docuisse literas Hermolaum Barbarum & Hieronymum Donatum patricos Venetos non ignoro. Addo illud: multos hoc sibi instituto uiam partim ad consularia insignia, partim ad consulatum ipsum muniuisse, Senecas, Quintilianos, Ausonios, Floros, Frontones. Sed ij illis temporibus docuerunt, cum ea res multum etiam dignitatis afferret. Nunc cum & hæ iaceant artes, ad quas tu me uocas, & mihi populo scenæque seruiendum sit, & tuenda in primis grauitas: uereor ut familiæ nostræ honori satis à me consultum homines iudicent, si huc descendero. Sed contemnamus sane uulgi opinionem, statuamusque non posse cuiquam esse turpe id docere,

E 2 quod

quod sit multis gloriosum scripsisse, omnibus honestū didicisse: etiā ne me obeundo muneri parē fore putas? Ego sane, quod me fateri quidē pudet, sed hic fatear necesse est, nondum ad eū doctrinæ gradum perueni, ut quisquam ea in re optima mea opera uti possit. Magnū est, mihi crede, negotiū, & laboris & desperationis plenū, acerrimo eruditæ illius ciuitatis iudicio satisfacere: cui haud scio an Argypoli, Chalcondyli, Lascares, Aretini, Politiani, Landini, Marcelli omnino satisfecerint. Auget hanc meā diffidentia non tam conscientia mediocritatis nostræ, quæ tamen ipsa maxima est: quàm quòd incredibilem expectationem illic esse uel aduentus uel doctrinæ nostræ prædicas. Quis enim tantæ opinioni respōdeat? Ne tu hic illud modo spectes, quid de me aut certi homines, docti quidem illi & graues, sed nimis amantes mei iudicent, aut etiam ipse tu speres: illud potius tibi fac occurrat, quantulum id sit quod à nobis nūc præstari posse existimes. Præsenti enim & numerata pecunia opus est, nō ea quæ annua, bima, trima die curetur. Verum fac à nobis uel studio uel diligētia effici posse quæcunq; desideraris: uacuum ne etiā periculo cōsiliū tuū, & me inuidiæ parē fore mihi præstabis? Scis quanto capitis mei periculo Romæ certatum sit. Vicinus nos quidem, & iuste, deus immortalis, uicinus: sed tamen plus offensionis apud multitudinem ipsa uictoria contractum esse quàm causa, nō ignoras. Quàm tu me uel fortem uel prudentē hic esse uelis nescio. Equidē seuiſsimas inuidiæ tempestates excitari iam prospicio, & imperitorū in me renouari odia. Hominum certe nobis aperte iratorum illa mihi iam audire uideor: Vnde nobis ab ultima Barbaria nouus Anacharsis iste? An non ille Italiæ inimicus? populi Romani hostis? Apagesis longum & infelix istud
 lolium

lolum. Eorum uero qui nobis obscurius sunt iniqui, aut etiam patriæ studiosi, paulo forte mitior fuerit oratio, sed haud ita dispar ad disturbanda cōsilia nostra ratio: Quis nouus hic nostris successit sedibus hospes? Non adeo neq; effœtam neq; ægrā esse Italiam, quin ipsa sibi dicendi magistrōs suppeditare possit. Non modo ad Hetruriæ populos, sed ad uniuersos Italos hāc pertinere; nec omnino dissimulandam esse contumeliam, ut usq; trans Alpeis accersatur barbarus aliquis, qui Latinas in ipso Latio literas conserat. Præclare nimium mecum actum, quod in Romanā ciuitatem uestra paucorū factione irruperim. Iam non esse tolerandum, ut Romanos ipsos Latinas artes atq; literas tāta unus gloria in Italia doceā. Quid quæris? eo me certe nomine, quasi ex iure manum confertū uocabunt. quæso, quid tu? quid ego? qui cū inueterata illa ardeo inuidia, & sum istiusmodi hominum iniurijs nescio quo meo fato opportunus, tum uero meapte natura litium fugiens, nec ad subitas eorū uelitationes satis exercitatus. Age uero, uincatur omnes facile à nobis, uel iustis uel tumultuarijs prælijs. Horreo tamē adhuc τῶας καὶ τῶάδας ἐλκεσιπέπλους: sed aliter profecto atq; Hector ille Homericus. Nemo enim istorū est, quin se de Italiæ nomine atq; dignitate optime mereri arbitraretur, si me inde, quando aliter non posset, uel ueneno uel ferro exturbaret. Vides iniquū pugnae genus, in quo turpis infamiae plaga uicto accipienda sit, uictori paratum exitium, mortuo etiam misericordia defutura. Quis enim uel meorum, uicem meam doleat, si semel facto naufragio, ipsisq; multum & diu reclamantibus, eō me iterum demisero, unde exitum nullum uideam? Quibus nam igitur, inquires, rebus adductus in Italiam reuertisti? Primum, ut fidem quam de meo reditu uobis dederā,

liberarem. Deinde, ut uestra doctissimorum atq; optimorum uirorum cōsuetudine fruere. Postremo, quod ad excitanda fouendaq; studiosorum hominū ingenia plurimū conferre sum arbitratus cœli uestri clementiam, terræ halitum, maris afflatum, atq; ut uno uerbo cōplectar omnia, felicem illum ac plane diuinum Italiæ geniū sum secutus: qui etsi nobis, hoc est, transalpinis gētibus, sua sponte nō admodum fauet, exorari tamen se nonnunquam patitur, obseruantiaq; nostra & assiduo cultu delinitus non minore nos interdum indulgentia quàm indigenas ipsos complectitur. Hæc fere sunt mi Sadolete cur uisenis illis quibus in annos singulos sestertiorū nummūm millibus haud ita mouear, & rem totam ad uestrorum hominum quempiam deferri malim: quæ si tibi probabuntur, otio nostro & institutis à nobis studijs bene consultum iudicabo: sin minus, in potestate tua tamē sum futurus. Nec enim is ego sum, qui consilium meum anteponi uelim tuo, quem toto de me animo ac ornamentis commodisq; nostris prudentissime cogitare exploratum habeo. Sed fuit tibi gerendus mos, qui cum multa sententiæ tuæ conuenientia disputasses, quare munus istud à me recusandum esse non putares, ad extremum uolueris, ut si à te in eo dissentirem, diligenter & continuo rescriberem. quod quidem à me factū est, eo etiam die quo tuæ mihi sunt redditæ: facturum id tamen ipsum accuratius & per otium, nisi mihi tuis literis hanc festinanti necessitatem imposuisses. Quod si tu bona fide, tuæ in scribēdo incuriæ, tibi à me ignosci postulasti, quid me hic tandem facere par est, qui ad te, idq; subito scribā? Sed non committam, ut tu me uel ineptum, uel delicias hic facere existimes, præsertim cum iādudum epistolæ modū excesserim: si modo hæc una epistola appellanda est, qua

ad

ad quatuor tuas uberrimas & elegantissimas respondi, & quam multa, si nō quam paucis, haud ita certe multis explicui. In eo tantum te admonitum uelim, ut siue propter literarum exilitatem, & πεπυκνωμένως compressos uersus, siue etia propter manus nostræ rusticitatē, difficilior tibi uidebitur harū lectio, cures eas tibi per librariū tuū luculentius describēdas: quod quidē inter se Budæū et Erasmiū nostrū factitare audio, quos tu, si me audies, hoc in genere autores non aspernabere. Vale. Venetijs, Prid. Cal. Iun.

CHR. LONG. BERN. CORTONAE S.

Incredibilem cepi ex literis tuis uoluptatē: neq; eam tamen ex ea potissimum parte, quod & honorificæ & amoris erga me tui essent plenæ: quāquam id sane ipsum quoq; mihi fuit gratissimum: sed quod cōmendatione mea adductus cum fratre tuo in gratiā statim redieris, atq; omnes eius in te, siue iniurias siue ineptias appellare oportet, mihi cōdonaris. qua etiam de causa maximas tibi, ut debeo, gratias ago: simul & ut de ipso bene sperare uelis, à te postulo. Mihi enim subuereri uideris ne is rem ad uerba non conferat. Depone (quæso) hanc suspicionem: quæ quid tibi profutura sit, nō uideo: mihi certe grauis et molesta est, qui te ista prudentia uirum, eo quod nunquam fortasse futurum est, malo iam laborare sentiā. Omnino enim aut, quod spero, in officio erit, aut (quod deus auertat) ad pristinos mores redibit. Si quod mihi pollicitus est, exitu præstiterit, gaudebis tu unus ex omnibus uel maxime. Sin indulgentia tua abutetur, sibi totum, nihil tibi peccarit. Deinde etiam illud tibi erit solatio, quod in eo sanando quæcunq; potuerint adhiberi remedia, ea ipse tu adhibueris. Et quando medicinæ facta est mentio, tu uelim eo sis in fratrem tuum animo, quo clementes medicos erga

aegrotos esse non ignoras, etiam eos qui sua culpa in mor-
 bum de integro inciderunt. Neq; enim corporis humani
 magis esse arbitror sepius aegrotare, quam animi ipsius
 pessepe falli, labi, errare. At qui morbos curare, ut alicuius
 sit non contemnendae industriae & artis, nullius est tamen
 uirtutis: cōcedere autem delinquentibus, & se tam lenem
 deprecantibus praeberere, quam placatū uitij nostris Deū
 optamus, hoc uero quiddam plane diuinum est: id est tuū:
 qui quominus uel aetatis uel Dei ipsius beneficio iam delin-
 quis, hoc te magis eos miserari, non odisse decet, quos ali-
 quibus animi perturbationibus uexatos et occaecatos huc
 illuc temere raptari atq; ferri uideamus. Quare te cum de
 Fulvio tuo spem etiā nunc abijcere nolim, tū uero ita post-
 hac animatū esse uelim, ut si is iterū atq; iterum offendat,
 ei tamen sepius ignoscendum esse putes. ego quidē ipse ite-
 rū atq; iterū deprecabor, & si bene te noui, etiam fortasse
 ueniā ei impetrabo. Sed de his nimis multa, praesertim ad
 te, qui si fraternae pietatis uis & sensu nihil tāgerere, Fran-
 cisci quidē Assisiatu uiri sanctissimi, cuius te aemulū pro-
 fiteris, exēplo cōmouerere, quem quidē omnium mortaliū
 mitissimū fuisse atq; lenissimū omnes praedicāt. Quod au-
 tē in extrema tua epistola studere te ostendis, ut idē frater
 tuus apud me uiuat: de eo ipso ille mecum prius egit quam
 me autore istuc proficisceretur: ac tū quidē eā attuli cau-
 sam, quā ipse mihi uisus est facile accipere: nūc uero nihil
 uerebor me tibi indicare, atq; illud simpliciter fateri, tam
 longū mihi fuisse cū eo cōsuetudinis usum, tantā interces-
 sisse familiaritatē, ut nullū mihi in eū neq; imperij neq; ar-
 bitrij ius relictū esse intelligā. Huc accedit, q̄ ea uestra est
 fortuna, ut nihil ei mecū uiuere sit necesse. Mihi aut huius
 modi aliquo est opus, cui cū omnia adsint fratris tui orna-
 menta

mēta, tamen ea desit facultas, ut se hic suo sumptu cōmode tueri possit. Nec enim ullo aequo alio ac necessitatis uinculo ministros in officio cōtineri iudico: hoc est, si illis exploratū sit, se suis rationibus sine eo quicū uiuat, recte nō posse cōsulere. Habes consilij mei rationē, quā tibi probatū iri cōfido, spero quidē certe. cæteris aut in rebus quibuscūq; tibi cōmodare potero, faciā ut mihi tua uolūtate nihil esse cognoscas antiquius. Fuluius quidē ipsi neq; monēdo neq; hortando, neq; si res coget, meo labore etiā subducendo, ullo sum loco defuturus. Vale. Patuij, xvi. Cal. Aug.

CHRISTIANUS. LON. FVL. CORTONAE S.

EAdem fere hora accepi hodie abs te & à Bernardino fratre tuo literas, ut eodē mihi tēpore redditas, sic in eādē oīno, quā de uestro in gratiā reditu, quā de Draconis nostri absentia, rationē breuissimē cōscriptas. quorū quidē altero nihil nobis potuit esse gratius atq; iucūdius: altero nihil facile molestius, ut q̄ rem nostrā istiusmodi absentia desperatam, aut certe neglectā istic iacere perspicerē: quorū utrū minus uelim, nō facile dixerim: sed tamē malo rem nihil facultatis habuisse q̄ hominis amici diligentia in ea desiderare. Tu eum, quod te facere ostendis, rure uelim excites, & cū ipso mandata mea digeras, atq; diligenter persequare. Nam de Camillo Colloretano quod fecisti, scito mihi quidē fuisse gratissimū: sed illud nō minus fore acceptū, si cū de Varamiano aut alio quouis confeceris, ita ad nos confirmatus ipse reuertare, ut eo mihi gratias aliquādo Bernardinus agat modo, quod te in ueterē suā gratiam restituerim, quo sunt illi hodie à me per literas actæ, quod se tibi tam facile atq; placabilē præbuerit. Draconē nostrū uelim saluere iubeas, meisq; uerbis roges, ut quod initio sua sponte suscepit, ac sane diligenter uisus est ge-

E s rere

revere negotiū, id mea causa ad exitū aliquando tandē per-
 duci uelit. Quòd si uobis nihil istic occurrit, quod ex re
 mea esse uideatur, facite me quāprimū de eo ipso certiorē.
 Hic enim, aut Venetijs facile reperturi sumus, quod nobis
 sit usui futurū. equidem mihi iamdudū ipse nullo negotio
 prospexissem, nisi rem totam, te autore Draconi permi-
 sisset: qua de re ad ipsum quoq; scribere cum in animo
 haberem, ac potius iam instituissem, impeditus sum uere-
 cundia. Metui scilicet ne me is parum in scribendo puden-
 tem iudicaret, si crebras eadem de re literas à me accipe-
 ret. Tu si nihil dum ad nos cogitas, aut etiam si propediē
 cogitas, fac tamē antequā uenias, literæ mihi à te ueniant.
 Vale. Patuij, xvi. Calend. Aug.

CHRISTIANI LONGOLI NICOLAUS DRACONI S.

Iam literas tuas desiderare incipiebam, cū mihi oppor-
 tune ad xi. Cal. Sextil. epistola est à te reddita: in qua
 illud mihi sane iucundū fuit, atq; haud scio an etiā iucun-
 dissimum, quòd te M. T. Ciceronis studiosiorem iam factū
 esse cognoui. Certe enim nō modo quaedā aspersisti, quæ
 mihi eiusce rei significationē darent minime obscurā, sed
 etiā genere toto Ciceronianū quiddā mihi uisa est redole-
 re. Laudo cōsiliū, ac simul te pro mutuo inter nos amo-
 re ad eius scriptoris lectionē etiam atq; etiā uehementer
 cohortor, uel currentē potius incito. Etenim si Latina lin-
 gua nō iam domestico aut forēsi ullo usu, sed tacita quadā
 mutorum doctorum cōsuetudine percipienda est: cui nos
 tandē potius ad discendū demus, quā illi qui omniū æta-
 tum iudicio habitus sit omniū eruditorū eloquentissimus,
 eloquētium eruditissimus? Equidē sic ipse statuo, primum
 fieri nō posse, ut quis cogitata sua præclare satis et ornate
 Latinis uerbis cōplectatur, qui nō Ciceronis scripta dili-
 genter

genter & attēte perlegerit. Deinde eum qui illius libros multum & studiose uoluerit, si quidē mediocri aliqua sit prudētia præditus, ea ipsa multis aliquādo fore admirabilem: Sin modica uel etiam exigua tinctus, sic tamē inuenta sua literis mādaturū, ut in his nihil neq; putidū neq; ineptum à quoquā deprehendatur. Nec enim ego Ciceronē ex ea solū parte solitus sum mirari, q̄ accurata quadā orationis ubertate & copia omnes qui unquā usquā floruerunt oratores facile superarit: sed q̄ ea sit tamē in excogitando ingenij subtilitate, ut nemo acutior, tum in collo candis & distribuendis rebus prudentia atq; iudicio, ut nihil ne fingi quidē possit cautijs atq; omnino aptius. Huc accedit nō iam humana illa, sed plane diuina quadā orationis forma, quæ cū elegātia & dignitate sit præstantissima, tū uerò est faciilitate atq; uenustate cōdita, ut quæ grauissima sunt & ornatissima, & certis numeris studiosius astricta, illaborata tamen & simplicia & soluta liberius fluere uideantur. Hunc tu igitur, quod facis, & admirabere in primis, & quoad eius fieri poterit, etiam imitabere. Vt enim nulla eius laudē consequare industria, magnū tamē id erit & egregium, quod assequere, si optimo, quamuis magno interuallo, fueris proximus, aut etiā in tertijs atq; adeo in quartis constiteris. Sed aliò delapsus sum, qui ad literas modo tuas rescribere in animo haberē. Non potui scilicet facere, quin tibi paulò uberius explicarē, q̄ mihi in Cicerone persequēdo cōsiliū probaretur tuū. Ergo ad literas tuas, in quibus quod ais Fuluius nihil autoritate tua fuisse opus, idem ille mihi quoq; scripsit, qua ex re duplicē cepi uoluptatē, et quòd tu ea molestia caruisses (molestū enim tibi scio futurū fuisse) tum in urbē uenire hoc tēpore, tum uerò magis ab institutis studijs tuis abduci: & quòd affi-

nes illi

nes illi tui sese fratri suo æquos & faciles præstitissent. Veruntamē est quòd tibi gratias nihilominus agā, qui te mea causa omnia fuisse facturū, & adhuc esse, si res coget ostēdas. Fuluiū ipsum uelim in hac studiosæ uitæ uolūtate oratione tua cōfirmes, cōfirmatum & uiatico instructum ad nos primo quoq; tēpore remittas. Nam tu quidē, si sapias, ex istis locis migrabis nunquā, qui eā istic degas uitā, præ qua meū mihi iam ingrātū sit ocium: de quo tamē uix credas, quā ipse me beatū aliquādo existimarim. Auiū cōcentu è lectulo ad literas mane excitari: à libris circum florida prata, circū amœnissimos colles oberrare: ab ambulatione, cōuiuui istiusmodi & sermonibus perfrui. Dum calor se frangat, aut in opaca suauiter umbra meridiari, aut altiore in loco, leuioribus ballistis et scorpionibus certioris dexteræ & obtutus periculum facere. Inde admissis equis ad uenandū exire: postea se in bibliothecā abdere, ubi lectioni modū nō satiētas, sed ratio ipsa statuatur. Adijcis ad hæc lautas & magnificas nescio quas cœnas, ab ijs uerò ipsis molliores quasdā alias ambulatiunculas & literatas colloctiones: postremo suaues & delicatos illos somnos. Ne uiuam, ni ista eiusmodi sunt, ut ad ea uel spectanda mare transiturus fuerim, siquid usquā tale existere suspicatus essem. Quid nunc censes, cum me istò, ad tantæ cœundam felicitatis societatem tam liberaliter inuitatum uocetis? Noctes, mihi crede, ac dies istuc cogito, uel potius euolare cupio. Quare fac me circiter Id. Septembr. expectes. Adero enim ad eam diem Deo iuuante, nec antè ad reliquum peregrinationis obeundū progrediar, quā omnem uitæ studiorumq; rationem penitus perspexero, id est, ipse me uobiscū aliquot dies in ista agrorum amœnitate oblectaro. Vale. Patauij.

Christ

C. L. IAC. SADOLETO PONT. S.

His literis quas mihi heri M. Antonius Michaël Venetijs misit, magnū cepi cū officij, tum uerò etiā tui de me iudicij fructū. Officij, q̄ te mihi de literarū tuarum silentio tā accurate excusandū putaris: Iudicij, q̄ me tecū uiuere, & tua omnia mihi uolueris patere. Omnino, etsi ea mea est fortuna hoc tēpore, ut nihil abs te mihi potuerit deferri gratius, scito tamē egregiam tuā istā erga me uoluntatē, promissorū tuorū exitu mihi multo esse gratiorem: nō quo ijs quæ ostēdis opinionē uiceris meā (pollicitus enim mihi sum de te semper omnia quæcunq; ab homine amicissimo & eodem liberalissimo expectanda essent) sed quòd literas legens tuas, prolixam istam & beneficam tuam naturam mihi cernere atque planè intueri uiderer. Itaque cum gratias tibi, ut debeo, ago maximas, tum ut isto in me animo in perpetuum esse uelis, te uehementer etiam atq; etiā rogo. Ego enim ne quod unquam memoris à me & grati hominis officium aduersum te pretermissum esse intelligas, obseruantia, studio, assiduitate, uti spero, perficiā. Nā q̄ ais nullā tibi uideri causam quare Patauiū Urbis domicilio anteponā: ut ne ue quid hic de mea inuidia, ne ue de isto Urbis statu afferā: ego uerò si tā expeditas uiuēdi rationes habere q̄ tu, mea nō magno opere interesse arbitrarer, utrobi etatē agerē. Nunc cū & tuam familiarem ita cōstitutam habcas, ut ubiuis gentium copiosissime te & honorificentissime pro pristinae tuae fortunæ splendore, & amplissima ista tua dignitate tueri possis: mea uerò ea sit cōditio, ut uel in hac rerū omniū ubertate & copia, tamen ipse me cū unico assecla uix sustentem: quid me tandē Romæ facturū putas? Verum quando mihi domum tuam patere uis, hoc est, me isto perducere:

non

non cōmittam, ut cōiuctu & optatissima mihi tua cōsuetu-
dine diutius careā. Sed quia res meae hic ita cōtractae sunt,
ut neq; facile neq; statim explicari queant, nondū habeo
quid ad te de aduentu meo perscribā: simul atq; me expe-
diero faciā te certiorē. Interim memineris eo me esse a-
nimo, ut liberalitate & familiaritate tua aliquando uelim
uti, tum etiā idem à te, quod superioribus literis, hic peto,
ut cum primum facultas erit, aditum mihi ad Pontificem
Maximum tua commendatione patefieri uelis atq; com-
muniri. Hoc te tam rogo quā quod uehementissime. Va-
le. Patuuij, ad IIII. Calend. Sextil.

CHR. LON. OCT. GRIMOAL. S.

IAm pridē nihil scribis, opinor, propter inanem letitiā
eorū quae de recepta à Fulgosijs Genua proxime misisti,
aut certe quia quod scribas noui nihil habeas: nisi forte
utraq; de causa etiā nunc taces. Atqui erroris illius culpā
uel ego, qui omnia mihi abs te significari uolebam, uel eo-
rum qui falsum illū rumorē dissiparit, pertinax impuden-
tia sustinuerit. Nam si quod mittas nihil habes noui, hoc
uerò ipsum mihi erit planè nouū, praesertim in tanto rerū
motu, uel potius tumultu, & bello undiq; ardentibus Gal-
lia, Britannia, nec ipsa satis pacata Hispania: in quā tamē
Caesarē nostrum ex Britannia Non. Quintil. transmisisse
audio. De appulsu eius nihil dum certi nunciatū. Rhodum
uerò maximis terra mariq; Turcarum copijs arctissime
circūsideri, cōstantior hic erat fama, quā uellem. Quod
si ita est, mirū in tanta rei gerendae facultate Pannonēs &
Sauromatas domi ociosos sedere: aut si occasione utūtur,
nihil de eo illinc ad nos literarū affluere. Tu uelim ad o-
mnia, simul & de re nostra aliquid, quā nihil adhuc tin-
nisse ualde miror. Hieronymū Sauonianū si nōdum exijt,
uelim

uelim à me saluere iubeas: itemq; Ant. Marcilium, à quo mirificam aliquã de Elephantò in Hetruria literas docente epistolam diu expectaui. Memini cum à me Mutianus ille ter Consul rideretur, quòd sibi Elephantũ esse uisum memoriæ mandasset, qui literarũ ductus Græcarum didicisset & scriberet. Non uereor, ne si quod uidemus ipsi, id à nobis literis mãdetur, impudentissimũ ab omni posteritate iudicemur. Quis enim tanta futurus est animi facilitate, cui tam explorata rerum natura uis atq; potentia, ut tametsi proximũ humanis sensibus, & terrestrium animalium esse elephantẽ sciat maximum, tamen his tẽporibus Elephantũ quendã extitisse credat, qui cum humana uteretur uoce suauissima, tum uerò etiam omni literarum genere perpolitus, atq; optimarũ artium cognitione instructus & ornatus, tota Italia longe haberetur & doctissimus & eloquentissimus? Porsus res noua est, & mira, & inaudita, & quæ apud posteros plus admirationis habitura sit quàm fidei, nisi Marcilij nostri ingenio ita memoriæ tradatur, ut facta, non ficta esse uideatur. Vides ut omnia colligam, quo uel te, uel Marcilium ipsum excitem. Extra iocum, cessationẽ tuam iam ferre non possum: superioribus diebus eam quoquo modo tuli, quòd te ipsum in dies singulos expectarem, nũc cũ ex Theocreni sermone aduentum tuum desperarem, hæc tibi qualiacunq; mittere existimaui. Literas quas Iacobo Sadoletò descriptas esse uides, dabis M. Antonio Michæli Romam perferendas, idq; statim quod ut facias, à te etiam atq; etiam peto. Vale. Patuij, ad III. Calend. Sextil.

CHRI. LONG. RAYNOL. POLO S.

ET si mihi nihil erat optatius quàm Paccæũ nostrũ primo quoq; tẽpore uisere, tamen utar literarum tuarum consilio

consilio: sed non ex ea parte, quo minus hac profectio-
 studia interpellentur mea (nullū enim ego literarū studiū
 officio atque humanitate duco antiquius) sed ne ipse po-
 tius collocutiones uestras aduentu meo interpellem, quæ
 quidē sane causa fuit, cur ei tecū obuiam ad fossam Clo-
 diam nō prodierim. Videbam enim eiusmodi uestrū fore
 cōgressum, cui uel intimi cuiusuis, nedum alieni hominis
 interuentus molestus esse posset. Nam quod de illius erga
 me beneuolentia & amore scribis, est id mihi omnino gra-
 tum atq; in primis iucundū, sed in quo nihil ipse fallatur.
 Habet enim me cupidissimū sui, dignitatisq; suæ studiosis-
 simū, cuius ipsius rei quem ego ei locupletiorē edam testē
 quā te, qui q̄ ab eo humaniter in Britānia fuisset acce-
 ptus, de me persæpe audisti. quanquam alia sunt omnino,
 quæ mihi hominē nōdū à me uisum, mirifice cōmēdarint.
 eruditio, doctrina, & quod in plerisq; omnibus studiosis
 hodie desideres, ingeniū ad gerendā remp. aptissimū. Nūc
 uerò cū ipsum mecū in amore certare ex literis eius tuisq;
 perspexerim, dabo operam ut ne ipsum istius inductionis
 animi & ad me amandū uoluntatis unquā pœniteat. Sed
 hæc malo corā ex me cognoscat. Veniat modo, sed prope
 diem. Nam si procrastinatis, ego uerò istuc aduolo, neq;
 iam sermonum cōsuetudinisq; uestræ rationem ullam ha-
 beo. Scis in qua tu me solitudine reliqueris. Abest Flami-
 nius, abest Bellinus: tu denique cum toto comitatu. Adest
 unus Iacobus, cui me curæ esse uoluisti, & sum equidem
 ei etiam cordi, sed non item ille mihi. Nam postea quā
 rumores aliquos mihi renunciauit, non iam homo, sed
 littus & aër: nosti cætera. Fac igitur per deum, quod te
 facturum ostendis, ut maturè uenias, nisi fortè me hospi-
 tem paucis diebus istic habere mauis. Non enim com-
 mittam

mittam, ut cum tam propinquis in locis simus, neq; ego uobis fruar, & uos me diu careatis. Leonico nostro decretum erat cras isto se, salutandi Paccæi gratia conferre. Ego qui hominem minus adhuc belle habere, nihil dum certe ad iter faciendum satis confirmatum esse iudicarem: autor ei magnopere fui, in uiam uti ne se daret hoc tempore. Metui scilicet ne uel ineuntis autumnii uel superioris morbi grauitate imbecillior, facile offenderet. Hinc meo consilio cum manus ad extremum ille dedisset, præsertim cum eum de aduentu uestro ex literis tuis certiozem fecissem, salutem hic tibi à se ascriptam esse uoluit plurimam. Vale. Ex urbe Patauij, ad XI. Calend. Septemb.

CHRIST. LONG. RAYNOLDO

POLO S.

ET si summis totius corporis doloribus oppressus dubia spe uitæ spiritum misere duco, fecit tamẽ summum meum & perpetuum de te iudicium, ut hos cruciatus nescio quo modo frangerem, dum supremo hoc literarum munere ad te perfungor. Nam postridie quam ad te scripsi, seuisima me febris arripuit, quæ ita me hoc triduum torfit, ut nihil unquam acerbius in uita sim perpeffus, scilicet quasi diuinarem ita futurum, uolui quemadmodum tibi proficiscenti ostenderam, ut bibliotheca mea omnis tibi obueniret, si quid mihi in ea quam adornabam peregrinatione accidisset. Verum ut uides, propius erat quam arbitraremur summus ille noster dies. Peto igitur abs te per amicitiam nostram, quam ad summum peruenisse existimo, ut mortuo mihi memoriam, beneuolentiamq; quã necessitudo nostra postulat, humaniter ac pie præstes. Da operam ut ualeas: & Paccæo meis uerbis salutem impertias plurimam. Vale. Patauij, VIII. Calend. Septemb.

F

PET